

Брама

Автор:

Фредерік Пол

Брама

Фредерік Пол

Земляни знайшли штучний астероїд, що обертається навколо Сонця. Його побудували представники інопланетної раси – гічі. На астероїді виявили надшвидкісні космічні кораблі. Навчившись керувати ними, люди так і не зрозуміли, як налаштувати літальні пристрої на відповідний пункт призначення. Дослідники, що наважувалися пересуватися швидше від світла, або робили неймовірні відкриття, або поверталися ні з чим. Роб Броудгед – із тих, кому шалено поталанило. Він вирушив у рейс, який принесе йому щастя. Але герой ще не знає, що попереду – подорож, страшніша за міжпланетну...

Фредерік Пол

Брама

© Frederik Pohl, 1976, 1977

© Nemiro Ltd, видання українською мовою, 2017

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2017

Нагороди:

«Премія Галактики» в номінації «Найкращий роман» 1977 р.;

Премія Г'юго в номінації «Найкращий роман» 1978 р.;

Премія «Локус» у номінації «Найкращий роман» 1978 р.;

Премія Джона Кемпбелла 1978 р.

* * *

Брама відкривала шлях до всіх скарбів Усесвіту... і до всіх його несусвітних жахів. Коли пропектор Роб Броудгед досяг Брами на космічному кораблі гічі, він вирішив, що знає, який рейс принесе йому щастя. Три рейси по тому Робінетт Броудгед став відомим і казково багатим. Але йому випало стикнутися з подорожжю... всередину самого себе, що стала ще небезпечнішою і страшнішою, аніж та жахлива мандрівка крізь міжзоряний простір, у яку він уклепався!

Розділ 1

Мене звати Робінетт Броудгед. Та попри це я чоловік. Мій електронний аналітик (я зву його Зігфрід фон Психіатр, хоча то не його ім'я. Він робот, тому в нього немає імені) кепкує:

– Робе, чому тебе хвилює, коли люди думають, що ти дівчина?

– Мені байдуже.

– Тому чого ти про це постійно згадуєш?

Мене дратує, коли Зігфрід згадує мої спомини. Я дивлюся на стелю з підвісними конструкціями та піньятами, а відтак переводжу погляд у вікно. Насправді це не вікно, а рухома голограма прибою на Каена-Поінт; Зігфріда запрограмовано на різноманітні речі. За хвильку я відповідаю:

– Не моя вина, що так мене назвали. Мое ім'я вимовляється «Р-О-Б-І-Н-Е-Т», але всі говорять його неправильно.

– Ти чудово знаєш, що ім'я можна змінити.

– Якщо зроблю це, – кажу я, впевнений у своїй правоті, – ти твердитимеш, що в мене нав'язлива ідея стосовно виправдання свого роздвоєння особистості.

– Я тобі пораджу лише, – відповідає Зігфрід із притаманним йому незграбним механічним гумором, – не вживати спеціальних термінів зі сфери психоаналітики. Було б краще, якби ти лише говорив про те, що відчуваєш.

– Я почуваюся щасливим, – у тисячний раз запевняю Зігфріда. – В мене немає жодних проблем. Чому б мені не бути щасливим?

Знову ця гра в слова. Мені це не подобається. Мені здається, з програмою Зігфріда щось не гаразд. Він говорить:

– Скажи, Роббі: чому ти відчуваєшся нещасним? – Я мовчу. Машина наполягає: – Мені здається, тебе щось турбує.

– Дурниці, Зігфріде, – відповідаю я з легкою відразою, – ти постійно це кажеш. Нічого мене не турбує.

– Немає нічого поганого у вираженні своїх почуттів, – підлещується Зігфрід.

Я знову дивлюсь у вікно. Я серджусь, бо відчуваю, як тремтить мое тіло, незрозуміло чому.

– Зігфріде, ти зануда. Тобі колись казали про це?

Він щось говорить, але я не слухаю. Я думаю, навіщо я згаяв свій час, прийшовши сюди. Хто-хто, а я маю всі підстави на те, щоб почуватися щасливим. Я багатий і маю гарний вигляд, не занадто старий і в мене є Повна Медицина, тому протягом наступних п'ятдесяти років я не буду старішати. Я живу в Нью-Йорку під Великою Бульбашкою. Тут мешкають лише забезпечені люди та зірки. Я володію

літньою резиденцією з видом на Море Таппан та греблю Пелісейдс. Усі дівчата божеволіють від моїх трьох браслетів, які я отримав за польоти. На Землі живе не так багато проспекторів, навіть у Нью-Йорку. Всі жадають почути від мене про мій політ навколо Туманності Оріона чи Малої Магелланової хмари (звичайно, я жодного разу там не був. Я відвідав лиш одну цікаву місцину, але не хочу розповідати про неї).

– Якщо ти справді щасливий, – говорить Зігфрід, зачекавши належну кількість мілісекунд на мою відповідь, – чому тобі потрібна моя допомога?

Ненавиджу, коли він порушує ті самі питання, які собі ставлю я. Мовчки соваюся на пінопластовому килимку, прагнучи вмотитися зручніше. Я усвідомлюю, що на мене чекає довгий і нестерпний сеанс. Якби я знав, чому потребую допомоги, вона мені не була би потрібна.

– Зігфріде, ти зануда. Тобі колись казали про це?

– Робе, ти сьогодні не вельми говіркий, – відповідає Зігфрід крізь маленький динамік спереду килимка. Іноді він користується дуже реалістичним манекеном, який сидить у кріслі, стукає олівцем і час від часу глузливо посміхається. Проте я йому сказав, що це мене нервує.

– Чому ти просто не поділишся зі мною своїми думками?

– Бо я зараз ні про що не думаю.

– Розслабся і скажи перше, що спаде тобі на думку, Робе.

– Я намагаюся згадати, – кажу я і замовкаю.

– Згадати що саме, Робе?

– Браму?

- Звучить як питання, а не як твердження.

- Можливо. Нічого не вдієш. Це саме те, що я згадую - Браму.

У мене досить підстав згадувати Браму. Там я одержав гроші, браслети й інші речі. Згадую день, коли я покинув Браму. Це трапилося 31-го дня на 22-й орбіті. Якщо порахувати, то вийде, що я залишив Браму десь шістнадцять років та кілька місяців тому. Через тридцять хвилин після лікарні я не міг дочекатися платні, сісти на зореліт і здиміти звідти.

- Роббі, вголос, будь ласка, - чемно попросив Зігфрід.

- Я думаю про Шикітея Бакіна, - відповів я.

- Так, ти згадував про нього, пам'ятаю. Ну й що там було?

Я не відповів. Старий Шикітей Бакін, який втратив обидві ноги, був моїм сусідом, але я не хотів обговорювати це із Зігфрідом. Я соваюся на круглому килимку і думаю про Шикі, мало не плачучи.

- Ти засмучений, Робе?

Я й далі мовчу. Шикі був одним із небагатьох, із ким я попрощався у Брамі. Кумедно. Між нами було мало спільного: я пропектор, а Шикі - сміттяр. Він працював за їжу, оскільки виконував допоміжні функції. Навіть у Брамі комусь треба було прибирати сміття. Але рано чи пізно він стане занадто старим і хворим для цього. Якщо йому пощастить, його просто випхнуть до космосу і він там помре. Якщо ж ні - його відправлять назад на планету. Там на нього теж чекає смерть, але триваліша: йому доведеться кілька тижнів жити безпорадним калікою.

А втім, він був моїм сусідом. Щоранку він вставав і ретельно пилососив кожен дюйм у своїй кімнатці. Зрозуміло, що там було брудно, оскільки навколо Брами постійно літало сміття, незважаючи на спроби позбутися його. Сумлінно усе прибравши, навіть навколо коріння маленьких кущів, які він вирощував і підрізував, Шикі збирав уламки, кришечки від пляшок, клапти паперу (іноді все, що він до цього назбирав пилосмоком) і знов енергійно розкидав по кімнаті. Сміх та й годі!

Я не розумів, у чому сенс, а Клара... Клара твердила, що розуміє.

- Робе, про що ти щойно думав? – запитує Зігфрід.

Я скручуюсь у ковтюшок на килимку і починаю бурмотіти.

- Не зрозумів тебе, Роббі.

Я мовчу й міркую над тим, що сталося з Шикі. Гадаю, він помер. Мені стає сумно від думки, що Шикі помер так далеко від Нагойі. Як би мені хотілося заплакати! Та я знову не можу. Я звиваюсь і смикаюся, б'юся об килимок. Стримувальні паски починають скрипіти. Усе марно: біль і сором не минають. Мені приємно від того, що я чимдуж намагаюся висловити свої почуття, але слід визнати: у мене не виходить. Тому клята бесіда триває.

- Робе, ти дуже довго відповідаєш. Щось приховуєш? – запитує Зігфрід.

Я награно відказую:

- Що за питання? Коли так, то звідки я це можу знати?

Замовкаю й починаю аналізувати всі шпаринки свого розуму, намагаючись розкрити Зігфрідові усі таємниці. Та дарма. Я обережно промовляю:

- Як на мене, це не зовсім так. Я не відчуваю жодних обмежень. Скоріше навпаки: надто багато хочу розповісти, аж не знаю, із чого почати.

- Не важить, із чого починати, Робе. Скажи перше, що спаде на думку.

Як на мене, це дурня. Хіба можна виокремити першу-ліпшу думку, якщо вони всі там змішалися? Батько? Мати? Сильвія? Клара? Бідолаха Шикі, який намагається згрупуватися в польоті, не маючи ніг і ментеляючи руками, мов сільська ластівка, що ловить жуків? Те, як він вимітає запліснявіле сміття з Брами?

Я шукаю болючі місця. Вони були такими й раніше. Але які саме? Мої відчуття, коли я у сім років дефілював у Скелястому парку перед іншими дітлахами, щоб звернути на себе увагу? Тоді, коли ми випали з реального простору і зрозуміли,

що ми в пастці, а під нами з нізвідки з'явилася примарна зірка, осміхаючись, як Чеширський кіт? У мене тисячі таких спогадів, і всі болючі. Точніше, вони можуть боліти. У реєстрі моєї пам'яті вони усі БОЛЮЧІ. Я знаю, де їх шукати і які відчуття бувають, коли вони спливають на поверхню. Без цього вони не болять.

– Робе, я чекаю, – говорить Зігфрід.

– Я думаю, – відповідаю я.

Під час моєї брехні я згадую, що запізнююся на урок гри на гітарі. Це щось мені нагадує. Я дивлюся на свою руку, перевіряю, чи не треба стригти нігті. Шкода, що мої мозолі недостатньо загрублі й великі.

Я ще не дуже добре граю на гітарі, але більшість моїх слухачів невибагливі, і це мене тішить. Єдине, що треба постійно практикуватись і все вчити. Як же ж там робити перехід з ре-мажор на до-мажор септакорд?

– Робе, – каже Зігфрід, – Маємо не дуже продуктивний сеанс. Залишилося десять-п'ятнадцять хвилин. Чому ти просто не скажеш, що в тебе на думці?

Я відкидаю першу гадку і висловлюю другу:

– Перше, що зайшло мені в голову, – це як моя мама плакала, коли тато загинув.

– Я так не думаю. Дай мені вгадати. Перша думка була про Клару?

Я відчуваю клубок у горлі й мені забиває подих. Я раптом побачив Клару такою, якою вона була шістнадцять років тому і ні на годину старше...

– Взагалі, Зігфріде, я б хотів поговорити про матір. – Я не стримуюсь і примирливо гигаю задля ввічливості.

Зігфрід ніколи не зітхає покійно, але з його мовчання все зрозуміло.

– Бачиш, – я веду далі, обережно окреслюючи всі важливі деталі, – мама хотіла вийти заміж після смерті батька. Не одразу. Я не хочу сказати, ніби вона була рада, що він помер або що, – вона його кохала. Однак я тільки зараз уторопав,

що вона була здоровою молодою жінкою – дуже молодою. Зажди... Їй було десь тридцять три роки. Якби не я, вона одружилася б, тому маю почуття провини. Я не дав їй цього зробити, а підійшов і сказав: «Ма, тобі не треба іншого чоловіка. Я буду чоловіком у сім'ї й подбаю про тебе». Звичайно, я не міг додержати свого слова. Мені було лише п'ять років.

– А мені здається, тобі було дев'ять, Роббі.

– Невже? Дай подумати. Так, Зігфріде, здається, ти маеш рацію...

Я намагаюся проковтнути великий клубок у горлі, давлюся й кашляю.

– Робе, кажи, що там, Робе! – наполягає Зігфрід.

– Що тобі казати? Дідько б тебе узяв, Зігфріде!

– Говори, Робе.

– Що говорити? Чорт забирай, Зігфріде! Ти мене з розуму зведеш! Це лайно взагалі не допомагає!

– Робе, будь ласка, скажи, що тебе турбує.

– Стули свою дурну бляшанку!

Увесь біль, який я досі ховав глибоко у собі, вирвався, і я не міг це терпіти чи припинити.

– Робе, раджу тобі спробувати...

Я борсаюся в пасках, вибиваю шматки пінопласту з килимка, горлаючи:

– Закрийся! Я не хочу цього чути! Я не витримую, як ти не розумієш? Не можу, не витримую!

Зігфрід терпляче чекає, поки я припиню ридати. Це трапляється раптово. Я його випереджаю:

– Чорт забирай, Зігфріде, це все ні до чого. Припинімо. Гадаю, інші дужче потребують твоїх послуг.

– Що ж до цього, Робе, – говорить машина, – я досить компетентний, щоб допомогти людині впродовж визначеного часу.

Я мовчки витираю сльози паперовими серветками, які робот залишив біля килимка.

– Але в тебе ще є нереалізований потенціал, – веде далі Зігфрід. – Утім, продовжувати наші сеанси чи ні – вирішувати тобі.

– У кімнаті відпочинку є що випити? – запитую я.

– Якщо я правильно тебе зрозумів, то ні. Однак мені говорили, що нагорі є непоганий бар.

– Що я тут досі роблю? – питаю я.

П'ятнадцять хвилин перегодом, записавшись на сеанс наступної неділі, я випив чашку чаю в кімнаті відпочинку. Я намагаюся розчути, чи не кричить його наступний пацієнт, але нічого не чути.

Я вмиваюся, поправляю шарф, пригладжую маленький вихор на голові та йду до бару вихилити чарчинку. Метрдотель (людська істота) знає мене і запрошує сісти біля південного вікна з видом на частину нижньої затоки у Бульбашці. Він дивиться на струнку зеленооку дівчину з волоссям мідного кольору, яка самотньо сидить неподалік, але я заперечливо хитаю головою. Я випиваю, оцінюю ноги дівчини з мідною засмагою, роздумую над тим, де пообідати, і вирушаю на урок гри на гітарі.

Скільки себе пам'ятаю, я мріяв бути пропектором – розвідником-старателем. Мені було не більше шести років, коли батьки взяли мене на ярмарок у Шаенні. Хот-доги, соевий поп-корн, різнобарвні паперові кульки з гідрогеном, циркова вистава із собаками та кіньми, колеса фортуни, ігри, атракціони. Також там був надувний намет із непрозорими стінками. Вхід коштував долар, а всередині була виставка імпортованих товарів з тунелів гічі на Венері. Віяла для молитви, вогняні перли і справжні металеві дзеркала гічі, які коштували двадцять п'ять доларів за штуку. Тато казав, що вони несправжні, але мені здавалися справжнісінькими. Та однаково, ми не могли дозволити собі витратити двадцять п'ять доларів. І, якщо по правді, люстерко було мені не потрібне: рябе обличчя, криві зуби, волосся, яке я зачісував назад і зав'язував у хвостик. Тоді Брану тільки було відкрито. Я чув, як мій тато говорив про це, ідучи додому на аеробусі. Вони думали, що я сплю, але туга в його голосі розбудила мене.

Якби не мама і я, він би потрапив туди. Проте, в нього ніколи не було шансів. Він помер через рік. Єдине, що я від нього успадкував, щойно виріс, – це роботу.

Не знаю, чи працювали ви на харчових шахтах, але, гадаю, чули про них. Це не дуже весело. Я почав трудитися там, коли мені було дванадцять років, на півставки. До шістнадцяти років у мене був статус, як у батька: бурильник шпурів. Платили добре, але доводилося тяжко працювати.

А що робити з тією платнею? На Повну Медицину й на те, щоб залишити шахту, не вистачало. Я просто був прикладом успішної людини для місцевих. Працюєш шість годин, десять відпочиваєш. Вісім годин сну – і знову на ногах. Одяг постійно смердів сланцем. Палити дозволяли лише в ізольованих місцях. Повсюди був маслянистий туман. Усі дівчата також смерділи мастилом і були змучені роботою.

Дні минали одноманітно. Ми працювали, залицялися до дружин своїх друзів і грали в лотерею. Також ми жлуктали багато дешевого міцного питва, яке виготовляли за якихось десять миль звідси. Іноді на ньому була етикетка шотландського віскі, інколи – з-під горілки чи бурбону. Але все воно виготовлялося на тих слизьких випарювальних колонах. Я нічим не відрізнявся

від інших... аж ось одного разу виграв у лотерею квиток, щоб поїхати звідти.

Доти я просто жив.

Моя мати також працювала на шахті. Після того, як батько загинув під час пожежі в забої, вона виховувала мене. На шахті були ясла. Все було добре, поки в мене не стався психічний розлад. Мені тоді було двадцять шість і я мав проблеми з дівчиною. Через деякий час я не міг підвестися з ліжка вранці, тож мене відвезли на лікування. Я був відсутній близько року, а коли мене випустили з палати для шаленців, моя мати вже померла.

Слід визнати, що це моя провина. Я не кажу, що хотів цього. Вона була б жива, якби їй не випало турбуватися за мене. Ми не мали достатньо коштів, щоб оплатити витрати на лікування. Мені потрібна була психотерапія, а їй – нова легеня. Але вона її не отримала і померла.

Я зненавидів наш будинок після її смерті, та окрім цього міг хіба що оселитися в гуртожитку для неодружених. Мені не подобалося жити в оточенні чоловіків. Звичайно, я міг одружитися, але не одружився. Сильвія, дівчина, з якою в мене почалися проблеми, давно мене покинула. Я не був проти шлюбу. Зваживши на мою історію хвороби і на те, що я так довго жив з матір'ю, читач може подумати, що я був проти одруження. Але це не так. Мені надзвичайно подобалися дівчата, я хотів побратись і мати дітей.

Проте не в шахтах.

Я не хотів, щоб мій син повторив долю свого батька.

Буріння шпурів – страшенно тяжка робота. Зараз використовують парові смолоскипи з нагрівальними спіралями гічі, і сланець легко розпадається, як віск під час розрізання. А в наш час доводилося бурити й підривати. Швидкісний ліфт спускався в шахту на початку зміни. Стіна шахти була слизькою та смердючою і пролітала повз зі швидкістю шістдесят кілометрів на годину; мені доводилося бачити, як підпилі шахтарі, хитаючись, намагалися схопитися за стіну, щоб триматися на ногах, – тоді їхні руки перетворювалися на оцупки. Після того, як лебідка опускалася в шахту, ще треба було кілька кілометрів ковзатися й перечіпатись об настили, поки дістанешся забою. А потім треба було бурити і встановлювати заряди. Відтак, доводилося ховатися в якомусь укритті й чекати

на вибух, сподіваючись, що розрахував усе правильно й тебе не засипле смердюча масляниста маса (якщо людину живцем поховає під сланцем, вона зможе прожити під ним ще тиждень. Такі випадки бували. Якщо її не врятувати через три дні, вона вже ні на що не буде здатна). Якщо все закінчувалося добре, треба було йти до наступного забою, ухиляючись від навантажувачів, які сунули коліями.

Кажуть, що маски затримують більшість вуглеводнів та пил від породи. Може воно й так, але сморід вони не затримують. І за вуглеводні я теж не впевнений. Моя мати – не єдина працівниця, якій потрібна була нова легеня, і також не єдина, хто не могла за неї заплатити.

А що робити після зміни?

Можна сидіти у барі. Розважатись у спальні з дівчиною. Грати в карти у кімнаті відпочинку. Або ж дивитися телевізор.

Ми не часто виходили на поверхню, бо в цьому не було жодного сенсу. У нас було обмаль парків, але їх ретельно доглядали, висаджували знову і знову; у Скелястому парку навіть були живоплоти й галявина. Закладаюся, вам ніколи не траплялася галявина, яку треба було мити, натирати (з мийним засобом!) та висушувати кожного тижня. Інакше рослини б загинули. Тому парки були для дітей.

Окрім парків, була ще Вайомінзька земля. Вона скидалася на поверхню Місяця. Ані деревця, та й загалом жодної живої істоти. Ніяких птахів, білок і свійських тварин, лише кілька слизьких кривих струмків, які чомусь завжди мали колір яскраво-жовтої вохри і масляну плівку. Кажуть, що нам ще пощастило: у нашій частині Вайомінгу є шахти, а в Колорадо з його відкритими розробками ще гірше.

Мені завжди було важко в це повірити, але я туди не навідувався.

Окрім усього, постійний робочий сморід, краєвиди та грюкіт. Захід сонця ми зустрічали у помаранчево-брунатній імлі. Постійний сморід. Удень і вночі чути гуркіт печей екстракторів, у яких нагрівають і подрібнюють мергель[1 - Мергель – осадова гірська порода змішаного глинисто-карбонатного складу, представлена переважно вапняком та спресованими стверділими глинами). (Тут і далі прим. ред., якщо не вказано інше.)] для видобування керобітуму, а також

шум довгих конвеєрів, які слугують для транспортування відпрацьованого сланцю, щоб десь його складати.

Розумієте, щоб видобути нафту, слід нагріти породу. Після нагрівання вона роздувається, як поп-корн, тому місця для неї більше немає. Назад у шахту не запхнеш, бо її забагато. Якщо викопати гору сланцю і видобути нафту, то сланцю залишиться на дві такі гори.

Тому ми будуюмо нові гори.

А тепло, яке виділяють екстрактори, слугує для нагрівання парників. Нафта стає більш слизькою, затікає в парники. Збирачі слизу зіскрібають її, висушують і спресовують. А наступного ранку ми їмо її на сніданок.

Сміх та й годі! Раніше нафта булькотіла прямісінько з-під землі. Єдине, що люди робили з нею, це заправляли машини і спалювали.

У всіх телешоу крутили пропагандистські рекламні ролики про важливість нашої роботи і про те, що без нас світ помер би з голоду. Це правда. Нам не треба про це нагадувати. Якби не ми, то в Техасі почався б голод, а в Орегоні – дитяча пелагра. Ми всі це знаємо. Ми видобуваємо п'ять трильйонів калорій на день, щоб прогодувати світ. Це половина білкової дієти для п'ятої частини населення Землі. І це все завдяки дріжджам та бактеріям, що їх вирощуємо на сланцевій нафті, яку видобувають у Вайомінгу та певних регіонах Юти й Колорадо. Світу потрібна їжа. А нам це коштувало більшої частини Вайомінгу і великого шматку бітумінозних пісків Атабаски... І от що ми будемо робити з тими людьми, коли остання крапля вуглеводню перетвориться на їжу?

Це вже не мій клопіт, але я досі думаю про це.

Для мене все закінчилося після виграшу в лотерею. Це сталося на другий день після Різдва того року, коли мені стукнуло двадцять шість.

Призом були двісті п'ятдесят тисяч доларів. Цього вистачило б, щоб жити цілий рік по-королівськи. Цієї суми було достатньо для того, щоб одружитися й утримувати сім'ю, якби ми працювали і жили скромно.

Також цієї суми вистачило б на один квиток до Брамаи.

Я відніс лотерейний білет до туристичної агенції й обміняв його на квиток. Там мене тепло зустріли; в агенції було мало клієнтів, тим паче, на цей напрямок. У мене залишилося близько десяти тисяч доларів, я не лічив. Я виставив грандіозну випивку. На вечірку прийшли п'ятдесят чоловік колег з моєї зміни, усі мої друзі й випадкові люди, які вирішили випити на дурняк. Гулянка тривала ледь чи не добу.

Потім я крізь завірюху добирався до туристичної агенції. Їхав через увесь Вайомінг. П'ять місяців потому ми кружляли навколо астероїда, спостерігаючи за бразильським космічним кораблем, який кидав нам виклик. Таким чином, я нарешті готувався стати проспектором.

Розділ 3

Зігфрід ніколи не змінює тему. Він жодного разу не сказав: «Ну, Робе, гадаю, досить про це». Але іноді, коли я тривалий час лежу на килимку, не відповідаючи, жартуючи або мугикаючи, він говорить через деякий час:

– Думаю, нам слід відволіктися. Колись ти сказав одну річ, яку варто згадати. Ти можеш пригадати той випадок, коли...

– ...коли востаннє розмовляв із Кларою?

– Так, Робе.

– Зігфріде, я завжди знаю, що ти скажеш.

– Пусте, Робе. Хочеш поговорити про те, як ти себе почував тоді?

– Чому б і ні?

Я чищу середній палець правої руки нижніми передніми зубами, оглядаю його і промовляю:

– Гадаю, то був важливий момент, можливо, найгірший за все мое життя. Це було навіть гірше, ніж коли Сильвія покинула мене або коли мати померла.

– Тобто ти хочеш поговорити саме про це?

– Ні. Якщо хочеш, поговорімо про Клару.

Я вмощуюся на пінопластовому килимку і замислююся. Мене завжди цікавила трансцендентальна дедукція. Іноді, коли треба було розв'язати якусь проблему, я проказував мантру і знаходив вихід: продати рибне господарство в Нижній Каліфорнії та придбати водогін на товарній біржі. Тоді це спрацювало. Або: повезти Рейчел до Меріди і покататися на водних лижах у затоці Кампече. Я таким чином затягнув її в ліжку, хоча до цього все було марно.

Потім Зігфрід каже:

– Робе, ти не відповів на запитання.

– Я міркую над твоїми словами.

– Будь ласка, не думай про це, Робе, просто говори. Розкажи мені, що ти зараз відчуваєш до Клари.

Я сумлінно намагаюся це осмислити. Зігфрід не дозволяє мені користуватись інструкцією, тому маю ритися в думках, шукаючи притлумлені почуття.

– Обмаль пам'ятаю, – говорю я. Але це лише на поверхні.

– Ти пам'ятаєш, що тоді відчував, Робе?

– Звісно.

– Спробуй зараз це відчути, Робе.

– Добре.

Я слухняно подумки відтворюю події. Ось я з Кларою розмовляю по рації. Ден щось кричить у посадковому модулі. Ми всі налякані до смерті. Під нами відкривається панорама блакитного туману і я вперше спочатку бачу тьмяну, ребристо складену зірку. Корабель на трьох пілотів, – ні, це був корабель на п'ятьох. Так чи інакше, але смерділо блювотиною та потом. Усе тіло боліло.

Я чітко це пам'ятаю. Одначе, це неправда, що я відчуваю той момент.

Гигикаючи, я бадьоро говорю:

– Зігфріде, ці почуття болю, провини та горя такі сильні, що я заледве терплю їх.

Іноді я намагаюся промовляти якісь болючі факти таким тоном, наче прошу принести ще одну склянку ромового пуншу на коктейль-вечірці. Я роблю це з метою відбити його атаку, хоча не певен, що спрацює. Зігфріда нашпиговано схемами гічі. Цей робот набагато кращий за ті машини в Інституті, де мене свого часу лікували. Зігфрід постійно моніторить усі мої фізичні параметри: електропровідність шкіри, пульс, активність бета-хвиль тощо. Він зчитує інформацію зі стримувальних пасків, за допомогою яких мене прив'язують до килимка. Вони показують, як сильно я намагаюся звільнитися. Зігфрід заміряє гучність мого голосу та проводить спектральний аналіз його відтінків на діаграмі. Також він розуміє усі слова. Як на свою дурість, Зігфрід надзвичайно хитромудрий.

Подекуди його дуже важко ошукати. До кінця сеансу я повністю ослаблений і відчуваю: ще хвилину з ним – і я провалюся в безодню болю, де й помру. Або вилікуюся. Можливо, це те саме.

Отже, це була Брама. Вона збільшувалася в ілюмінаторах нашого корабля, який летів від Землі.

Астероїд. Або, швидше, ядро комети у формі груші з діаметром близько десяти кілометрів у найдовшій його частині. Зовні воно нагадувало грудкувату обвуглену кулю із синюватими штрихами. Десь усередині його – Брама Всесвіту.

Шері Лоффат схилилася на мое плече. Решта майбутніх проспекторів скупчилися довкола нас, теж визируючи в ілюмінатор.

– Господи, Робе, поглянь на кораблі!

– Шукають щось недозволене, – промовив хтось позаду. – І викидають геть.

– У нас ім нема чого шукати, – відповіла Шері, щоправда, дещо запитальним тоном. Кораблі не віщували нічого доброго. Вони задрісно кружляли навколо астероїда, охороняючи від прибульців таємниці, на які б не вистачило грошей у жодного мільярдера.

Усі скупчилися біля ілюмінатора, витріщаючись на них. Звичайно, це був ідіотизм. Ми могли загинути. Малоімовірно, що під час входження в орбіту Брами або маневру довкола бразильського корабля ми дістали б зовелику зміну швидкості, але при одній швидкій поправці курсу нас би розплющило. Завжди була інша ймовірність, що корабель поверне на чверть і ми раптово побачимо Сонце, як на долоні. На такій близькій відстані ми всі осліпли б назавжди. Та ми не хотіли втратити зір.

Бразильський корабель не збирався слідувати за нами. Побачивши спалахи, ми зрозуміли, що то є лазерна перевірка наших маніфестів. Це було звичним явищем. Я висловив думку про те, що кораблі вишукують крадіїв. Але насправді вони стежили один за одним і були надто заклопотані, щоб відволікатися на інших, зокрема й на нас. Росіяни і китайці слідували один за одним, бразильці – за венеріанцями. Усі разом не довіряли американцям.

Увага інших чотирьох кораблів була прикута до бразильців, а не до нас. Проте, усі ми знали: якби наші закодовані навісерти навігаційні сертифікати, видані у п'яťох консульствах у земному порту відправки, не збіглися зі зразком, виправдань ніхто б не чекав. Натомість на нас би очікувала торпеда.

Сміх та й годі! Я уявляв ту торпеду і вояка з холодним поглядом, який буде наводити та запускати її. А потім наш корабель перетвориться на яскравий помаранчевий спалах, а ми усі розпадемося на атоми чи навіть дрібніші частки... Однак я впевнений, що в той час товариш каптенармуса Френсі Херейра служив бомбардиром на тому кораблі. Пізніше ми непогано здружилися. Насправді Френсі не був холонокровним вбивцею. Після своєї останньої подорожі я ридав у його обіймах у лікарняній палаті. Френсі мав обшукати мене на предмет контрабанди. А він плакав разом зі мною.

Корабель відлетів, і нас злегка відкинуло вбік. Потім ми знову з'юрмилися біля ілюмінатора, схопившись за руків'я. Наш корабель наближався до шлюзів Брами.

- Схоже на віспу, - сказав хтось із гурту.

Дійсно на те скидалося, а деякі з віспин були відкритими. То були гнізда для кораблів, які вирушили на завдання. Декотрі з отворів назавжди залишаться відкритими, оскільки не всі кораблі повернуться. Але більшість із них були опуклими і нагадували шапинки грибів. То й були кораблі, метою яких стала Брама.

Кораблі важко було помітити, так само як і Брам. По-перше, вона мала низьке альbedo[2 - Здатність поверхні чи космічного тіла відбивати та розсіювати випромінення (світло).] і невеликий розмір: як я вже казав, близько десяти кілометрів у діаметрі в найдовшій осі, половину якої займав екватор її обертання. Але її можна було виявити. Після того, як перший «тунельний щур» дістався Брами, астрономи поставили собі питання: як так вийшло, що вони не виявили її століттям раніше? Тепер, коли вони знають, де шукати, вони знайшли Брам. Іноді вона сяє яскравіше від 17-ї зіркової величини і її видно із Землі. Усе дуже просто. Можна було б сподіватися, що її включять до регулярної картографічної програми.

Справа в тому, що на цьому напрямку не проводили багато регулярних картографічних програм. Здавалося, їх цікавила зовсім не Брама.

Усі дослідження у галактичній астрономії зазвичай відштовхуються від Сонця. Сонячна астрономія вивчає лише ті об'єкти, які перебувають у площині екліптики, а орбіта Брами розташована під кутом 90°. Тому вона й «вислизнула крізь пальці».

П'езофон затріщав і промовив:

- Стикування за 5 хвилин. Поверніться до своїх койок. Пристібніть паски.

Ми були майже на місці.

Шері Лоффат уляглась і крізь паски простягнула мені руку. Я схопив її. Ми не спали й не зустрічалися до цієї подорожі, коли виявилось, що наші ліжка стоять поряд. Але відчуття вібрації було сексуальним. Здавалося, що ми зробимо це в найвеличніший і найкращий спосіб; але то був не секс, а Брама.

Коли люди почали длубатись у поверхні Венери, вони знайшли копальні гічі.

Самих гічі там не було. Невідомо, ким вони були і коли відвідали Венеру. Але їх не зосталося, навіть жодного тіла в могилі, яке можна було б ексгумувати і зробити розтин. Залишилися тільки тунелі, печери-копальні, кілька дрібних артефактів, які не мали жодної цінності. А ще були дива техніки, котрі виявилися загадкою для людства і котрі воно намагалося відтворити.

Потім хтось знайшов карту Сонячної системи, накреслену гічі. На ній був Юпітер із його супутниками, Марс, зовнішні планети, Земля з Місяцем та Венера, позначена чорним кольором на сяйливій блакитній поверхні металевої карти гічі. Ще там був Меркурій і якийсь самотній об'єкт, зафарбований чорним біля Венери. Це було тіло з орбітою, що проходила крізь перигелій Меркурія та виходила з орбіти Венери. Орбіта різко стирчала з площини екліптики під кутом 90° , тому не перетиналася із жодною з решти орбіт. Земні астрономи ані разу не виявляли це тіло. Гіпотетично, то були астероїд чи комета – різниця між ними тільки семантична – яку гічі створили з певною метою, і це тіло чомусь було важливим для гічі.

Запис питань-відповідей, лекція професора Геграмета.

Питання. Який вигляд мали гічі?

Професор Геграмет. Ніхто не знає. Ми не знаходили жодних фотографій чи креслень, окрім двох-трьох карт. і Або книг.

Питання. Хіба в них не було системи фіксації знань, скажімо, письма?

Професор Геграмет. Звісно, була. Але я не знаю яка. Я підозрюю... втім, це просто припущення.

П. Яке?

Професор Геграмет. Я замислювався над нашими власними методами фіксації інформації: як їх сприймали б у дотехнологічні часи. Скажімо, якби ми дали Евкліду книжку, він би зрозумів, що це таке, навіть не знаючи, про що в ній йдеться. А як щодо касети? Він би уявлення не мав, що з нею робити. Я підозрюю... хоча ні, я впевнений, що у нас є «книжки» гічі, яких ми не помічаємо. Це може бути зливки металу гічі, спіралі з хвостиками на кораблях, призначення яких досі невідоме. Це не нове. Ми перевірили усе на наявність магнітних кодів, канавок, хімічного спектра, але марно. Напевне, у нас немає інструмента, який зможе виявити ці повідомлення.

Питання. Ще одна річ, яку я не розумію: чому гічі залишили ці тунелі та приміщення? Куди вони зникли?

Професор Геграмет. Юна леді, я теж ні хріна не розумію.

Можливо, рано чи пізно телескопічне зондування розкрило б цю таємницю, але це не так важливо. Славнозвісний Сильвестр Маклен – утім, на той час іще не такий славнозвісний, а просто черговий «тунельний щур» на Венері – надібав корабель гічі, полетів до Брами, де й загинув. Але він був доволі кмітливим і дав людям знати про своє місцезнаходження, підірвавши корабель. Таким чином, зонд НАСА був відкликаний із хромосфери Сонця і спрямований до Брами. Він успішно подолав свій шлях – і люди відкрили Брам.

А всередині були зірки.

Втім, якщо говорити точніше і без пафосу, усередині розміщувалася тисяча невеличких космічних кораблів, схожих на товсті грибки. Вони були різної форми

та розміру. Найменші з них мали верх у вигляді гудзика і скидалися на гриби, які вирощують у тунелях Вайомінгу, де вже вичерпано сланець, а відтак продають у супермаркетах. Більші мали загострений вершечок, як у грибів-зморшків. У «шапинках» грибів був житловий простір та джерело енергії незрозумілої конструкції. Ніжки грибів являли собою ракетні носії, що працювали на хімічному пальному, на кшталт старих літальних апаратів для посадки на Місяць, які були задіяні у перших космічних програмах.

Ніхто не знав, як керувати цими кораблями.

Це була одна з тих речей, які змушують нервуватися: випробування невідомого. Запустивши корабель гічі, ви практично не могли ним керувати. Їх курс був вбудований у систему навігації, та ніхто не міг зрозуміти, яким чином; можна було обрати один курс, але після цього ніхто не знав, куди корабель прямує. Це як «печиво з передбаченнями щастя»: ніколи не знаєш, який там сюрприз, поки не дістанеш.

Одначе ці кораблі працювали, незважаючи на те, що минуло півмільйона років або й більше.

Першому хлопчині, який наважився випробувати корабель, пощастило. Його корабель залишив кратер в астероїді, спалахнув яскравими таємничими вогнями і зник у космосі.

Три місяці потому він повернувся. Астронавт був у захваті й переможно сявав, попри лютий голод. Він побував на іншій зірці! Астронавт кружляв орбітою великої сірої планети з вихровими жовтими хмарами. Йому вдалося розвернути апарат і завдяки вбудованій системі керування він повернувся до точки вильоту, в те самісіньке гніздо.

Тому відрядили інший корабель. Цього разу – один з великих із гострим кінцем, схожих на гриб-зморшок. Полетіла команда з чотирьох чоловік. Їх добре забезпечили продуктами й технікою. Подорож тривала лише п'ятдесят днів. Цього разу вони не тільки досягли іншої Сонячної системи, а й ступили на поверхню планети завдяки посадковому модулю. Астронавти не зустріли там живих істот... Але колись там було життя.

Вони знайшли його рештки. Їх було небагато – кілька уламків на шпилі, який уникнув загальної руйнації на планеті. У радіоактивній пилюці вони відшукали цеглу, керамічний болт і якусь напіврозтоплену штукенцію, що була схожа на хромову флейту.

А перегодом почалася зоряна лихоманка, яка не оминула й нас.

Розділ 5

Зігфрід – доволі розумна машина, але іноді я не тямлю, що з ним не так.

Він постійно просить мене розповідати свої сни. Часто, коли я, зашарівшись, розповідаю йому сон, який мав би йому сподобатися (типу «велике червоне яблуко для вчителя»), насичений фалічними символами, фетишизмом і почуттям провини, він розчаровує мене.

Зігфрід спрямовує розмову в дивне річище, яке взагалі не стосується сну. Я розповідаю йому суть, а він сидить, цокає, тріщить і дзижчить – звичайно, Зігфрід цього не робить, це моя фантазія – а відтак каже:

– Поговорімо про інше, Робе. Мене зацікавило те, що ти сказав про ту жінку, Геллу-Клару Мойнлін.

– Зігфріде, це марна праця, – відповідаю я.

– Я так не вважаю, Робе.

– Але сон! Господи, хіба ти не розумієш, наскільки він важливий? А як же образ матері в ньому?

– Робе, дозволь мені робити свою справу.

– А в мене є вибір? – похмуро питаю я.

– Вибір є завжди, Робе. Та я хотів би нагадати тобі те, що ти нещодавно говорив. Зігфрід замовкає і я чую власний голос, записаний на його плівках: «Зігфріде, там такий біль, провина і відчай, що я не можу витримати».

Машина чекає на мою відповідь.

– Гарний запис, – визнаю я. – Але я б волів поговорити про комплекс матері у моему сні.

– На мою думку, продуктивнішим буде дослідження іншого чинника, Робе. Можливо, вони пов'язані між собою.

– Невже? – Я готовий об'єктивно і по-філософському обговорити таку теоретичну можливість, але Зігфрід швидко повертає мене на землю:

– Ваша остання розмова з Кларою, Робе. Будь ласка, розкажи, що ти відчував тієї миті.

– Я вже розповідав.

Мені це загалом не подобається. Я гайную свій час і даю йому це зрозуміти з тону мого голосу та тиску на стримувальні паски. – Це було ще гірше, аніж із матір'ю.

– Робе, я знаю, що тобі кортить поговорити про матір, але давай потім. Розкажи мені про розмову з Кларою. Що ти зараз відчуваєш через це?

Я намагаюся чесно проаналізувати. Врешті-решт, це я можу зробити. Насправді я не повинен розмовляти про це. Та я кажу єдине, що мені спадає на думку:

– Нічого особливого.

Через хвильку Зігфрід запитує:

– І все?

– Так. Нічого особливого.

Утім, це лише на поверхні. Я пам'ятаю свої відчуття. Дуже обережно риюсь у власних спогадах, щоб відтворити той момент. Занурення в блакитний туман. Уперше побачив тьмяну примарну зірку. Розмова з Кларою по рації, тим часом як Ден щось шепотів мені на вухо... Я знову відволікаюся від своїх спогадів.

– Зігфріде, це боляче, – невимушено відповідаю я. Іноді я намагаюсь ошукати машину, говорячи емоційно важливі речі таким тоном, наче прошу чашку кави. Та, мені здається, це не діє. Зігфрід прислухається не лише до гучності та відтінків, а й до дихання, пауз мовлення і значення слів. Як на його дурість, він надзвичайно хитромудрий.

Розділ 6

П'ятеро сержантів, які незмінно служили на космічних кораблях (кожен представляв свій корабель), перевірили наші посвідчення і відправили до одного зі службовців для корпоративного огляду. Шері захихикала, коли росіянин намацав чутливе місце, і прошепотіла:

– Як гадаєш, Робе, яку контрабанду вони в нас шукають?

Я цикнув на неї. Жінка-службовець узяла наші міграційні картки у китайського спецпризначенця № 3, який був старшим групи, і назвала наші імена. Нас було восьмеро.

– Ласкаво просимо на борт! – оголосила жінка. – До кожного новачка буде прикріплено інспектора. Він допоможе вам освоїтися на новому місці, відповідь на ваші запитання і розкаже, де розташовано медпункт і аудиторії для занять. З ваших рахунків списано одинадцять тисяч сто доларів готівкою. Вони будуть зберігатися на кораблі, на якому ви прибули сюди. Це вартість вашого проживання впродовж перших десяти днів. Решту ви можете зняти у будь-який час, виписавши Пі-чек. Ваш інспектор покаже вам, як це зробити. Лінскотт!

Чорношкірий пасажир із Нижньої Каліфорнії підніс руку.

- Ваш інспектор - Шота Тарасвілі. Броудгед!

- Тут.

- Ден Мечніков, - повідомила службовиця Корпорайї.

Я почав озиратись, але Ден Мечніков уже йшов до мене. Він міцно схопив мене за руку, відвів убік і аж потім привітався.

Я зробив спробу повернутись:

- Хочу попрощатися з другом...

- Ви всі житимете в одному місці, - буркнув інспектор. - Гайда.

За дві години після прибуття до Брами я отримав кімнату, інспектора та контракт і одразу ж підписав його, навіть не читавши. Мечніков був здивований.

- Хіба вам не цікаво, про що йдеться?

- Не зараз.

Дійсно, а який сенс? Якби мені щось не сподобалось, я міг передумати. І що тоді? Бути проспектором страшно. Я дуже боюся, що мене вб'ють. Загалом мене лякають думки про смерть: це ж я більше не зможу жити. Усе зупиниться. Інші будуть насолоджуватися життям, кохатися, веселитись, а я - ні. Одначе думка про те, що доведеться повернутися на харчові шахти, була ще гіршою.

Мечніков повис на гачку на стіні, зачепившись за комірець, щоб не заважати мені розбирати речі. Інспектор був миршавим, блідим і мовчазним чоловіком. Він справляв враження мізантропа, але принаймні не збиткувався з мене попервах через мою незграбність. Брама перебуває в умовах, близьких до невагомості. Я досі з таким не стикався, оскільки у Вайомінгу чогось на взір цього немає. Тому я постійно потрапляв у халепу. Коли я почав нарікати, Мечніков відповів:

- Звикнете. У вас часом немає косячку?

– Боюся, що ні.

Інспектор зітхнув і став схожим на Будду, який висить на стіні, підібгавши ноги.

Він зиркнув на годинник і сказав:

– Пізніше сходимо пропустимо по чарчині. Така тут традиція. Але до двадцять другої це нецікаво. Потім у «Блакитному пеклі» буде повно людей і я познайомлю вас із іншими. Можливо, когось собі підшукаєте. Ви гетеросексуал чи гей?

– Цілком гетеросексуальний.

– Неважливо. Тут ви сам собі пан. Я вас познайомлю, а далі робіть як знаєте. Вам ліпше звикнути до цього одразу. Маєте карту?

– Карту?

ПРОТОКОЛ ДОМОВЛЕНOSTІ

1. Я, _____, перебуваючи при здоровому глузді, згідно з цим протоколом, усі права на будь-які відкриття, артефакти, предмети та цінності будь-якого характеру, що їх можу знайти в процесі дослідження з використанням будь-яких вмінь чи інформації, які я отримав від Адміністрації Брами, передаю останній у безвідкличному порядку.

2. Адміністрація Брами має право на власний розсуд ухвалити рішення про продаж, здачу в оренду чи інше використання будь-яких артефактів, предметів або цінностей, виходячи з моєї діяльності згідно з цим контрактом. У такому випадку вона дає згоду на передачу 50 % (п'ятдесяти відсотків) усіх доходів від вищевказаного продажу, здачі в оренду чи іншого використання, включно з витратами на дослідницьку експедицію (включно з власними витратами на подорож до Брами та подальшими витратами на проживання всередині Брами), на мою користь, а також 10 % (десяти відсотків) усіх подальших доходів після компенсації вищевказаних витрат. Я визнаю таку передачу прав як оплату за всіма зобов'язаннями перед Адміністрацією Брами в повному розмірі й у зв'язку з цим зобов'язуюся не вимагати додаткових виплат незалежно від причини та

часу.

3. Я передаю Адміністрації Брами усі повноваження ухвалювати будь-які рішення стосовно користування, продажу або здачі прав на будь-які відкриття в оренду, включно, на розсуд Адміністрації Брами, з правами на об'єднання моїх відкриттів чи інших цінностей згідно з цим контрактом, з відкриттями чи іншими цінностями, які належать іншим особам, з метою використання, здачі в оренду чи продажу у безвідкличному порядку; в такому випадку моя частка мусить становити суму від доходів, визначену Адміністрацією Брами як достатню; також я передаю Адміністрації Брами право утримуватися від використання відкриттів або інших цінностей на власний розсуд.

4. Я зобов'язуюся не висувати Адміністрації Брами жодних претензій зі свого боку або від свого імені в разі травм, нещасних випадків та збитків, які можуть трапитися зі мною в ході діяльності згідно з цим контрактом.

5. У випадку виникнення спорів у зв'язку з цим протоколом домовленості, я даю згоду на те, що умови будуть витлумачені згідно із законами та прецедентами Брами, а закони й прецеденти іншої юрисдикції в жодній мірі не можуть вважатися відповідними.

– Чорт забирай, вона в тому пакеті, який вам видали.

Я відсував файли один за одним, аж поки не знайшов той конверт. Там була копія угоди, буклет «Ласкаво просимо до Брами», ордер на поселення, медична анкета, яку слід було заповнити до 8-ї ранку... і зігнутий аркуш. Я розгорнув його і побачив щось на кшталт монтажноі схеми з іменами.

– Це вона. Можете визначити, де Ви зараз? Запам'ятайте номер Вашої кімнати: поверх «Крихітка», Східний сектор, 8-й тунель, кімната 51. Запишіть собі.

– Дене, це вже записано в ордері.

– Тоді не губіть його.

Ден знявся з гачка і м'яко приземлився.

– Ви можете самостійно усе тут роздивитися. Зустрінемося тут. Маєте якісь питання?

Я замислився. Інспектор нетерпляче чекав.

– Нууу... можна поставити Вам особисте запитання, Дене? Ви вже літали... туди?

– Шість разів. Ну все, побачимось о двадцять другій.

Він відчинив гнучкі двері, вислизнув до зеленого коридору, який нагадував джунглі, і зник.

Я опустився – повільно та обережно – на єдиний стілець, який був у кімнаті, і спробував усвідомити, що перебуваю на краю Всесвіту.

Не знаю, як краще пояснити тобі, читачу, який вигляд має Всесвіт з боку Брами, але я спробую. Це те саме, що в юності здобути Повну Медицину або вибрати будь-що з меню в найкращому ресторані, коли за тебе платять. Це як зустріти дівчину, котрій ти сподобався, або подарунок, який ще не розпакували.

Найперше, що вражає у Брамі, – це крихітні тунелі. Вони здаються ще меншими через те, що по боках стоять різні кімнатні рослини. Також приголомшують низька гравітація та сморід. Із часом до Брами звикаєш. Її не можна охопити одним поглядом, тому що вона складається з лабіринту кам'яних тунелів. Я навіть не впевнений, чи усі їх вивчено до кінця. Поза сумнівом, вони тягнуться на кілька миль і ніхто в них не ходить (або ходять, але нечасто).

Так жили гічі. Вони захопили астероїд, «одягнули» його в металеву оболонку, прорили тунелі й заповнили їх різними пожитками. До того часу, як ми дісталися Брами, більшість тунелів були порожніми, як і інші об'єкти в космосі, що належали гічі. Потім вони з незрозумілих причин залишили астероїд.

Гічі-таун – місце, розташоване найближче до центру Брами. Це схожа на веретено печера біля геометричного центру астероїда. Подейкують, що тількино гічі побудували Брам, вони жили тут. Спочатку всі земляни-новачки (і не лише земляни: перед нашим прильотом сюди прибув корабель із Венери) також мешкали тут або поблизу, де компанія розселює нас. Пізніше, якщо поталанить

стати успішним проспектором і розбагатіти, можна переселитися ближче до поверхні, де трішки менше невагомості й шуму і, зрештою, не так тхне. До мене цим повітрям дихали тисячі людей. Вони пили ту саму воду, що й я; кожен з них пахнув по-своєму. Більшість із них тут надовго не залишалися, на відміну від запахів.

Я не звертаю уваги на запахи. Взагалі ні на що не зважаю. Брама – це мій шанс зірвати джекпот у вигляді Повної Медицини, будинку, в якому буде дев'ять кімнат, двійко дітей і багато веселощів. Я вже виграв одну лотерею. Тому я був певен, що мені пощастить удруге.

Життя у Брамі було незвичайним, хоча іноді здавалося нудним. Особливих розкошів не було. За 238 тис. 575 доларів США ви отримували квиток до Брами, харчування, житло й повітря на 10 днів, інтенсивний курс керування космічним кораблем і запрошення на найближчий (або на будь-який) політ. У виборі корабля немає обмежень.

Корпорація геть не зискує з цього. Тут усе коштує за собівартістю. Це не означає, що все тут дешеве або що ви дістанете щось гарне. Я все життя викопував і споживав таку їжу. Мое житло було завбільшки з велику валізу: один стілець, кілька шухляд, складаний стіл і гамак, який можна розкласти уздовж кімнати для сну.

По сусідству мешкала родина з Венери. Я колись зазирнув у їхні прочинені двері й був шокований. Вони вчотирьох спали у своїй комірчині, по двоє в кожному гамаку. З іншого боку була кімната Шері. Я пошкрябався в її двері, але ніхто не відчинив. Я зайшов до кімнати. Двері були незачинені: у Брамі ніхто не зачиняє дверей, оскільки тут однаково нічого красти. Шері не було вдома. Одяг, який вона носила на кораблі, валявся розкиданий на підлозі.

Я здогадався, що вона вирішила оглянути Бразу, і пошкодував, що не застав її: не хотілося тинятися самому. Я сперся на плющ, який ріс зі стіни тунелю, і видобув карту.

Я одразу знайшов кілька місць, які варто відвідати. На мапі вони були позначені як «Центральний парк» і «озеро Верхне». Цікаво, що там? Також увагу привернули «музей Брама» та «Термінальний шпиталь». Останнє звучало загрозово. Пізніше я здогадався, що «термінал» – це кінець маршруту на шляху

назад до Брами. Корпорації слід було назвати це якимось інакше, але їй начхати на почуття проспекторів.

Утім, найбільше я хотів побачити корабель!

Щойно це спало мені на думку, я зрозумів, як сильно цього жадаю. Я почав вираховувати шляхи виходу на поверхню Брами, де, без сумніву, були розташовані доки космічних кораблів. Тримаючись однією рукою за поручень, я намагався другою рукою втримати карту. Я швидко визначив своє місцезнаходження: на перехресті п'ятьох тунелів. На карті це місце позначено як «Східна зірка, поверх „Крихітка“, G». Один із тунелів вів до ліфтової шахти на поверхню, але який саме, я не міг визначити.

Я вирішив піти навмання, але втрапив у глухий кут. Повертаючись назад, я вирішив постукати в якусь кімнату і запитати дорогу. Двері відчинились.

– Вибачте, – сказав я... і замлів.

Чоловік, який відчинив двері, здавався на зріст таким самим, як і я: його погляд був нарівні з моїм. А нижче від пояса нічого не було: чоловік не мав ніг.

Він щось сказав невідомою мені мовою. Але то було пусте. Інше привернуло мою увагу. Він був одягнений у тонку яскраву мішковину, зв'язану від зап'ястків до талії. За спиною у нього були крила, якими чоловік легенько махав, щоб залишатися в повітрі. Якщо зважити на низьку гравітацію в Брамі, це було неважко. Однак усе ж мало дивний вигляд.

– Даруйте, я лише хотів запитати, як пройти на поверх «Таня», – промовив я, щосили намагаючись не дивитися на чоловіка. Проте мені це зле вдавалося.

Чоловік усміхнувся, показавши білосніжні зуби. В нього було старе обличчя, але жодної зморшки, темні очі та буйне сиве волосся. Він вилетів у коридор повз мене і сказав чистою англійською:

– Звісно! Перший поворот праворуч, потім ідете до наступної «зірки» і там – другий поворот ліворуч. Ви побачите дороговказ.

Підборіддям він кивнув у бік потрібного перехрестя.

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО БРАМИ!

Вітаємо!

Ви є одним з небагатьох, хто кожного року стає партнером компанії «Брама Корпорейшн». Першим Вашим обов'язком є підписання Протоколу Домовленості, який додається до цього документа. Ви не повинні зробити це одразу. Можете ретельно ознайомитися з угодою і, якщо треба, дістати юридичну консультацію. Проте, до підписання угоди Ви не маєте права користуватися житлом, яке надає Корпорація, харчуватися в харчоблоках і брати участь у курсах Корпорації.

Усі, хто прибув до Брами як відвідувачі або на цей момент не бажають підписувати Протокол Домовленості, можуть скористатися готелем «Брама» і рестораном.

Я подякував і пішов геть. Чоловік залишився висіти у повітрі. Я хотів озирнутись, але не бажав здатися нечемним. Дивно: ніколи не думав, що у Брамі живуть каліки.

Який же я тоді був наївний!

РЕЖИМ ПІДТРИМАННЯ БРАМИ

Усі присутні у Брамі зобов'язані сплачувати щоденний подушний податок за користування повітрям, температурний контроль, керування та інші послуги, щоб покрити витрати на утримання Брами.

Якщо Ви відвідувач, то ці витрати включено до Вашого рахунку за проживання в готелі.

Тарифи для інших осіб опубліковані окремо. Ви маєте право сплатити податок на рік уперед. У разі несплати щоденного подушного податку Ви будете негайно депортовані з Брами.

Примітка: Ми не можемо гарантувати наявність корабля для депортованих осіб.

Побачивши того каліку, я дізнався про Браму те, чого не розповідала жодна статистика. Вона була достатньо зрозуміла, і всі, хто бажав стати проспектором, вивчав її (включно з тими, хто ним так і не став), зосібна й ми. Близько 80 % кораблів повертаються до Брами без екіпажу. А 15 % узагалі не повертаються. Тому, в середньому, один із двадцяти привозить щось таке, на чому Брама – і людство загалом – може заробити. Більшості з них вдається лише повернути вартість свого першого польоту до Брами.

Якщо вас поранять під час польоту... тримайтеся! Термінальний шпиталь має найкраще обладнання, але туди ще треба дістатися. Це може забрати кілька місяців. Якщо ви зазнали поранення в пункті призначення – а так зазвичай і буває – ви нічого не зможете вдіяти, поки не повернетесь до Брами. Але тоді вже може бути пізно лікуватися.

До речі, за політ назад не треба платити. Майже завжди повертається не весь екіпаж. Вони називають це втратами.

Шлях додому безкоштовний... але що з того?

Я спустився, тримаючись за трос, на поверх «Таня», звернув до тунелю і врізався в якогось чоловіка. На ньому була кепка і нарукавна пов'язка. Поліція Корпорації. Він не розмовляв англійською, але його жести й габарити говорили за нього. Я схопив шахтний трос і піднявся на один поверх, перейшов до кріплення іншої шахти і спробував удруге.

Цього разу поліціант говорив англійською.

– Сюди не можна, – сказав він.

– Я просто хочу подивитися на кораблі.

– Атож! Ні, у тебе має бути блакитний значок, – сказав поліціант, показуючи на свій власний. – Їх видають фахівцям Корпорації, членам екіпажу і працівникам техпідтримки.

– Я член екіпажу.

Поліціант вишкірився.

– Ти новачок із Землі, правда ж? Друже, членом екіпажу ти станеш тільки тоді, коли зареєструєшся на рейс. Повертайся назад.

Я промовив, намагаючись його переконати:

– Хіба ви не розумієте, що я відчуваю? Я просто хочу глянути.

– Не можна, поки не закінчиш курси. Хіба що вони самі відправлять тебе сюди в ході навчання. До того ж, те, що ти побачиш, тобі може не сподобатися.

Я ще трішки посперечався, але поліціант був невблаганним. Коли я взявся за підйомний трос, стіни тунелю почали хитатись і я почув різкий звук. Мені здалося, що астероїд ось-ось злетить у повітря. Я витріщився на поліціанта, який стенов плечима і приязно мовив:

– Я сказав, що не можна дивитися на кораблі. Але слухати їх можна.

Я відповів щось на кшталт «отакої» чи «о Господи» і додав:

– Як ви гадаєте, куди він полетів?

– Повернеться через півроку. Можливо, тоді й дізнаємося.

Звучало не дуже оптимістично, але я чомусь перебував у піднесеному настрої. Я опинився у Брамі після багаторічної праці на харчових шахтах. Тільки-но одні з тих відважних пропекторів вирушили у подорож, яка дасть їм славу й нечуваний успіх. До біса ймовірності! Це найкраще, що можна собі уявити.

Я не звертав уваги на те, що мене оточувало, і, як наслідок, заблукав. Я піднявся на поверх «Крихітка» за десять хвилин. Мечніков брів тунелем від моєї кімнати. Здавалося, він не впізнав мене. Якби я не простяг йому руку, він просто пройшов би повз.

- Гмммм, - буркнув інспектор. - Ви запізнилися.

- Я ходив вниз на поверх «Таня», аби поглянути на кораблі.

- Еге. Туди не пускають без блакитного значка чи браслета.

Це я й без нього дізнався. В мене не було бажання говорити з ним, тому я просто плентався позаду.

Мечніков був блідим чоловіком. Його обличчя прикрашали на диво кучеряві бакенбарди, які росли на вилицях. Здавалося, вони вощені, тому що кожен завиток стирчав нарізно. Утім, було б неправильно називати їх вощеними. У бакенбардах було щось таке, що змушувало їх рухатися, коли Ден розмовляв або всміхався.

Таке враження, наче від руху м'язів обличчя по його бороді йшла хвиля. Мечніков осміхнувся вже після того, як ми прийшли до «Блакитного пекла». Він пригостив мене випивкою, докладно пояснивши, що це така традиція. А втім, це стосувалося лише першого келиха.

ЩО ТАКЕ БРАМА?

Брама - це артефакт, створений так званими гічі навколо астероїда або ядра нестандартної комети. Коли це сталося - невідомо, але це точно було до виникнення людської цивілізації.

Усередині Брама нагадує Землю, за винятком того, що тут відносно низька гравітація (насправді тут навзагал відсутня гравітація, але відцентрова сила від обертання Брами дає схожий ефект). Якщо Ви із Землі, то в перші кілька днів Вам буде дещо важко дихати через низький атмосферний тиск. Але частковий

тиск кисню аналогічний тиску на 2000-метровій висоті на Землі й цілком підходить для здорових людей.

Через гамір у «Блакитному пеклі» було незручно говорити, але я розповів Мечнікову про запуск корабля.

– Еге ж, – промовив він, підіймаючи склянку. – Побажаймо їм гарної дороги.

На руці він мав шість металевих браслетів гічі, які були тонкі, наче дротинки, і сяяли синюватим світлом. Поки він прикладався до склянки, вони легесенько дзеленчали.

– Це те, що я думаю? – запитав я. – По одному за кожен політ?

Мечніков допив склянку і сказав:

– Так. Піду потанцюю.

Я дивився йому вслід. Мечніков підійшов до жінки у блискучому рожевому сарі. Було видно, що він не дуже цікавий співбесідник.

З іншого боку, в такому гаморі не побалакати й не потанцювати. «Блакитне пекло» розмістилося в центрі Брами і являло собою частину веретенуватої центральної печери. Штучна гравітація була такою низькою, що людина важила не більше за два-три фунти; коли хтось намагався танцювати вальс або польку, він одразу починав літати. З іншого боку, шум заважав нормально розмовляти. Тому доводилося танцювати як у старших класах середньої школи, коли партнери намагалися не торкатись одне одного: адже в такому віці дівчата набагато вищі за хлопців. Треба було лише тримати ноги на місці, а руки, плечі, голови та стегна могли метлятися як завгодно. Я люблю танцювати й торкатись партнера. Втім, не все відразу.

Я помітив Шері, яка сиділа у протилежному кінці з якоюсь старшою жінкою (напевне, її інспектором), і вирішив запросити її на танок.

– Тобі тут подобається? – запитав я, намагаючись перегорлати музику. Вона кивнула головою і щось прокричала у відповідь, але я не розчув. Я потанцював із

розкішною темношкірою жінкою, у якої було два блакитні браслети, потім знову із Шері, відтак з однією дівчиною, котру Мечніков сплавив мені. Потім я танцював із високою жінкою з енергійним обличчям, і волоссям, заплетеним у дві кіски, які коливалися позаду під час танцю. У неї були найчорніші і найтовстіші брови, що їх я коли-небудь бачив у жінок. Вона також мала двійко браслетів. А у перервах між танцями я випивав.

Столики були розраховані на 8—10 душ, але такі компанії тут ніколи не збиралися. Тут люди сиділи як хотіли і займали чужі місця, не думаючи про те, що власник може повернутися. Так зі мною трохи посиділи члени екіпажу, одягнуті в білі мундири. Такі носять бразильські астронавти. Вони розмовляли між собою португальською. Потім до мене підсів чоловік із золотою сережкою у вусі, але він теж говорив незнайомою мовою (втім, я добре зрозумів, чого йому треба).

Це постійна проблема у Брамі. Це як міжнародна конференція, на якій зламалось обладнання для перекладу. Усе, що ви чуєте, це віджим із різних мов, щось на кшталт: «*Ecoutez, monsieur, tu es verreckt*»[З - Послухай, пане, ти, стули пельку (набір слів різними мовами)]. (Прим. перекл.). Я двічі танцював із бразилійкою – худю низенькою засмаглою дівчиною. У неї був яструбиний ніс, але погляд її карих очей здавався дуже милим. Я спробував сказати їй кілька простих слів. Можливо, вона мене зрозуміла. Один із чоловіків, який супроводжував її, добре розмовляв англійською. Він відрекомендувався і познайомив мене зі своєю компанією. Я не запам'ятав жодного імені, окрім імені цього чоловіка. Його звали Франсиско Херейра. Він пригостив мене випивкою, а я потім пригостив його компанію. Згодом я впізнав його: він обшукував нас, коли ми прибули до Брамі.

Поки ми обговорювали цей факт, Ден схилився наді мною і пробурмотів на вухо:

– Піду пограю. Бувай, якщо не надумаєш приєднатися.

Це було не найчемніше запрошення, але гамір «Блакитного пекла» починав мене дратувати. Я поплентався за ним. Виявилося, що біля «Блакитного пекла» є повноцінне казино зі столами для гри у блекджек, у покер, є рулетка повільного обертання з великою щільною кулькою, справжні гральні кості, ба навіть відгороджений відділ для картярської гри у бакару. Мечніков підійшов до столу для гри у блекджек і постукав пальцями по стільцю для гравців, чекаючи на відкриття. Аж тут він помітив, що я стою поряд.

– О! – Мечніков обвів поглядом усю залу. – У що ви хотіли б зіграти?

– Я в усе вже встиг пограти, – відповів я, трішки ковтаючи слова. І, якщо чесно, злегка хвастонув. – Ну, можна зіграти в бакару.

Мечніков глипнув на мене з повагою а потім із цікавістю.

– Найменша ставка – п'ятдесят.

На моему рахунку залишилося 5–6 тисяч доларів. Я стенив плечима.

– Я маю на увазі п'ятдесят тисяч, – відповів Ден.

Я закашлявся. Він посунувся й сів за гравцем, у якого закінчувався стовпчик фішок і байдужливо сказав:

– На рулетці мінімальна ставка – 10 доларів, для всіх інших ігор – 100 доларів. А ще тут має бути гральний автомат із мінімальною ставкою в 10 доларів.

Мечніков опустився на вільний стілець, і більше я за ним не спостерігав.

Я роззирнувся й помітив, що чорноброва дівчина сиділа за тим самим столом, уважно вивчаючи карти. Вона не підвела голову.

Я зрозумів, що не можу собі дозволити азартні ігри. А потім мені спало на думку, що випивку я теж не можу собі дозволити, і на підсвідомому рівні згадав, скільки я вже випив. Інтуїція підказала мені, що слід якнайшвидше повертатися до своєї кімнати.

СИЛЬВЕСТР МАКЛЕН:

ЗАСНОВНИК БРАМИ

Браму відкрито Сильвестром Макленом – дослідником тунелів на Венері, який знайшов робочий космічний корабель гічі під час розкопок. Йому вдалося витягнути його на поверхню і доправити до Брами, де він наразі й зберігається в доку 5-33. На жаль, Маклену не поталанило повернутись, і хоча він зміг подати знак про свою присутність, підірвавши паливний бак посадкового модуля свого корабля, до того часу, як дослідники дісталися Брами, він уже помер.

Маклен був відважним та винахідливим хлопцем і дощечка з його ім'ям у доку 5-33 увічнила його унікальні заслуги перед людством. У визначений час представники різноманітних конфесій організують служіння в його пам'ять.

Розділ 7

Я лежу на килимку, і почуваюся не дуже комфортно. Фізично, маю на увазі. Нещодавно мені зробили операцію і, схоже, шви ще не загоїлися.

– Робе, ми розмовляли про твою роботу, – говорить Зігфрід.

Нудно. Але безпечно. Я кажу:

– Я ненавидів свою роботу. Хто ж не буде ненавидіти харчові шахти?

– Але, Робе, ти й далі на них працював. Ти жодного разу не намагався змінити роботу. Ти ж би міг займатися марикультурою. Одначе ти кинув школу.

– Тобто ти хочеш сказати, що я застряг у рутині?

– Я нічого не кажу, Робе. Я запитую, як ти себе почуваєш.

– Нууу...в деякій мірі, ти маєш рацію. Проте, я хотів щось змінити, – відповідаю я, згадуючи перші яскраві дні із Сильвією. Пам'ятаю, тієї січневої ночі ми сиділи у кабіні припаркованого планера – іншого місця ми не знайшли – і говорили про майбутнє, що будемо робити і як досягатимемо успіху. Але, на мою думку, Зігфрїду ця інформація не дасть жодної користі. Я розповів Зігфрїдові усе про

Сильвію: вона зрештою одружилася з акціонером. Однак ми розійшлися задовго до цього.

– Мені здається, що тоді просто спрацював інстинкт смерті – кажу я, намагаючись бути лаконічним і якнайбільше скористатися із сеансу, за який сплачено гроші.

– Робе, було б краще, якби ти не вживав психіатричних термінів.

– Ну, ти розумієш, що я маю на увазі. Я знав, що час минає. Чим довше я залишався у шахтах, тим важче було звідти вибратись. Але нічого кращого не було, до того ж, траплялися й гарні моменти: Сильвія, моя дівчина, мати, коли вона була ще жива. Навіть якісь розваги: польоти на дельтаплані. Було круто літати над пагорбами, а згори Вайомінг мав вигляд не такий вже й кепський, до того ж, не смердів нафтою.

Я замислився, потираючи живіт. Тепер у мене там е майже півметра нового кишківника. Це все коштує шалені гроші й іноді в мене виникає відчуття, що попередній власник кишок хоче їх собі повернути. Мені завжди цікаво, ким були донори, як померли (якщо взагалі померли). Можливо, він чи вона ще досі живі. В якій же бідності треба жити, щоб продавати свої органи, як, скажімо, декотрі вродливі дівчатка продають свої гарненькі груди або вуха?

– Робе, ти добре знаходив спільну мову з дівчатами?

– Зараз знаходжу.

– Ні, Робе, я питаю не про зараз. Мені здалося, що ти говорив про те, що в дитинстві ти ні з ким не товаришував.

– А що, в когось було по-іншому?

– Якщо я правильно зрозумів питання, Роббі, то ти маєш на увазі, чи хтось вважає пору дитинства винятково щасливою та легкою. Звичайно, я відповім «ні». Але для декого дитинство має значний вплив на доросле життя, порівняно з іншими.

– Авжеж. Згадуючи той час, можу сказати, що я трохи боявся своїх однолітків – вибач, Зігфріде! Маю на увазі інших дітей. Здавалося, вони усі знали одне одного і знаходили спільну мову: секрети, досвід, захоплення. А я був одинаком.

– Ти був єдиною дитиною в сім'ї, Роббі?

– Ти чудово це знаєш. Авжеж. Можливо, це і було причиною. Мої батьки працювали й не хотіли, щоб я грався біля шахт. На їхню думку, це було небезпечно. Ну, для дітей – дійсно. Можна було поранитись об якусь машину, а іноді траплялися зсуви на звалищах або виток газу. Тому я сидів удома, дивився шоу чи відеокасети і ів. Я був товстим, Зігфріде. Я любляв солодощі та їжу з крохмалем. Батьки мене зіпсували, купуючи більше їжі, ніж потрібно.

Мені й зараз подобається балувати себе. Зараз у мене краща дієта, яка сприяє схудненню. Але вона в тисячу разів дорожча. Я часто їм ікру. Справжню. Її ловлять у акваріумі в Галвестоні. Я можу дозволити собі справжнє шампанське і масло...

– Пам'ятаю, як я лежав у ліжку, – розповідаю я. – Здається, мені тоді було три роки. В мене був ведмедик-говорун. Він розповідав мені історії, а я тикав у нього олівцем і намагався відірвати вуха. Мені це подобалося.

Я замовкаю, і Зігфрід одразу ж перехоплює ініціативу.

– Чому ти плачеш, Роббі?

– Не знаю!

Я ридаю. Сльози течуть по моему обличчю, а я дивлюся на годинник і бачу зелені цифри, як у тумані.

– Ой, – невимушено зойкаю я, підводячись. Сльози досі течуть, але я вже не ридаю. – Зігфріде, мені дійсно треба йти. У мене побачення. Мою дівчину звать

Таня. Вона дуже гарна і грає у Г'юстонському симфонічному оркестрі. Таня любить Мендельсона і троянди. Хочу підібрати їй якісь темно-сині гібридні квіти, що пасуватимуть до її очей.

- Робе, в нас залишилося майже десять хвилин.

- Іншим разом.

Я знаю, що не вийде, тому додаю:

- Можна скористатися твоїм туалетом? Дуже треба.

- Хочеш вивести з організму свої почуття, Робе?

- Не корч із себе розумника. Наче я не тямлю? Я знаю, що це схоже на типовий механізм заміни...

- Робе.

- ...Добре, потім. Але, чесно, мені треба до вбиральні. А потім слід заскочити до квіткової крамниці. Таня – особлива дівчина й дуже хороша людина. Я не кажу «в сексуальному плані», хоча в цьому вона теж класна. Вона добре с... Вона добре...

- Що ти маеш на увазі, Робе?

Я наважуюсь і додаю:

- Вона добре займається оральним сексом.

- Робе?!

Я впізнаю цей тон. У Зігфріда дуже великий вибір тональностей, але деякі вже я навчився відрізняти. На його думку, він на правильному шляху.

- Що?

– Робе, як ти називаєш оральний секс із жінкою?

– На бога, Зігфріде, що за дурну гру ти затіяв?

– Як ти це називаєш, Робе?

– Пхе! Ти чудово знаєш, як і я.

– Будь ласка, скажи, як ти це називаєш, Робе.

– Зазвичай кажуть щось на кшталт: «Вона з'їла мене».

– А ще як, Робе?

– Є безліч назв! «Брати на рот», наприклад, і ще купа окреслень.

– Яких, Робе?

Я нарешті даю волю тому гніву й болю, які росли в мені.

– Не дрочи мене, Зігфріде!

Позиви стають сильнішими, і я відчуваю, що невдовзі закаляю штани; прямо як у дитинстві.

– О Господи, Зігфріде! Коли я був маленьким, я розмовляв зі своїм плюшевим ведмедиком. Зараз мені сорок п'ять і я розмовляю з дурною машиною, немов із живою людиною!

– Але є ще якийсь вислів, чи не так, Робе?

– Їх тисячі! Який саме тобі потрібен?

– Робе, я хочу почути той вислів, який вживаєш ти, але не сказав. Будь ласка, спробуй. Він особливий для тебе, тому сміливо вимов його.

Я падаю на килимок і тепер починаю плакати по-справжньому.

– Будь ласка, Робе. Який вислів?

– Дідько забирай, Зігфріде! Смоктати! Ось! Смоктати, смоктати, смоктати!

Розділ 8

– Доброго ранку! – привітався хтось, перервавши мій сон про те, як я загруз у сипучих пісках у туманності Оріона. – Я приніс вам чаю.

Я розплющив одне око і, визирнувши через край гамака, спостеріг пару темних очей на бронзовому обличчі. Я був повністю одягнутий і потерпав із похмілля; у кімнаті стояв жахливий сморід, і я зрозумів, що сам є його причиною.

– Мене звати Шикітей Бакін, – сказав чоловік зі склянкою. – Будь ласка. Випийте чаю. Це допоможе відновити водний баланс.

Придивившись, я побачив, що нижче від пояса у чоловіка нічого немає. Це був той безногий каліка зі зйомними крилами, якого я вчора зустрів у тунелі.

– Оххх... – застогнав я, докладаючи тяжких зусиль, щоб вичавити із себе «доброго ранку».

Туманність Оріона стала ще туманнішою в міру того, як вивірювався мій сон і мое відчуття, що слід якось продертися крізь газові хмари, які швидко застигали. Проте сморід не зникав. Це було занадто, навіть для Брами. Я зрозумів, що мене вирвало на підлогу, і я ледь стримувався, щоб не проблюватися знову. Бакін, повільно махаючи крилами, спритно одним порухом поставив закриту склянку на гамак біля мене. Потім він підлетів угору, всівся на шафу і промовив:

– Здається, у вас сьогодні медогляд о восьмій ранку.

– Невже?

ХТО ВОЛОДІЄ БРАМОЮ?

Брама – це унікальне явище в історії людства. Ми хутко збагнули, що вона є занадто цінним ресурсом, щоб належати одній групі людей чи уряду.

Таким чином, була заснована компанія «Брама Корпорейшн» (або просто Корпорація). Це багатонаціональна компанія, головними партнерами якої є уряди США, Радянського Союзу, Сполучених Штатів Бразилії, Венеріанської Конфедерації та Нової Народної Азії, а вкладниками – будь-які особи (зокрема й Ви), які підписали Протокол Домовленості, що його додано до цього документа.

Мені вдалося відкрити склянку й сьорбнути чаю. Напій був дуже гарячий, без цукру і майже без смаку, але, здається, він зменшив відчуття нудоти.

– Так, я гадаю. Це звична процедура. Також ваш п'езофон дзвонив кілька разів.

Я знову застогнав.

– Думаю, це телефонує ваш інспектор, щоб нагадати про медогляд. Зараз сьома п'ятнадцять, пане...

– Брудгед, – я відповідаю нерозбірливо, а потім обережніше додаю:

– Мене звати Роб Брудгед.

– Так. Я взяв на себе сміливість перевірити, чи ви прокинулися. Пригощайтесь чаєм, пане Брудгед. Сподіваюся, вам сподобається у Брамі.

Чоловік кивнув, злетів уперед із шафи і зник у дверях. У голові щось гупало під час кожного руху. Я виліз із гамака, намагаючись не ступати на найогидніші плями на підлозі, і якимось дивом привів себе до ладу. Я хотів поголитись, але моїй бороді вже було дванадцять днів і тому я вирішив іще трохи повідпускати її: так я не здавався неголеним, до того ж, сил голитися не було.

Хитаючись, я увійшов до оглядового кабінету із запізненням лише на п'ять хвилин. Уся моя група вже була тут, тому мені довелося йти останнім. У мене взяли три аналізи крові: з пальця, з вени і з мочки вуха. Я був упевнений про 90 %-й результат. Але це не мало жодної ваги: медогляд був простою формальністю. Якщо ви вижили на шляху до Брамі, то на кораблі гічі все буде добре. Якщо, звичайно, не трапиться нічого. У такому випадку ніхто не виживе незалежно від здоров'я.

Я знайшов час випити філіжанку кави з візка, який стояв біля спускної шахти (приватне підприємство у Брамі? Не думав, що тут такі існують), і встиг якраз на початок першого заняття. Курси проводили в довгій та вузькій аудиторії з низькою стелею на поверсі «Собака». Сидіння були розташовані по двоє, а між ними – прохід у центрі. Це нагадувало шкільний клас, який помістили в автобус. Шері запізнилась і сіла біля мене. Вона мала вигляд свіжий і життєрадісний; уся наша група зібралася, семеро землян, сім'я венеріанців із чотирьох чоловік і ще кілька новачків на кшталт мене.

– Ти маеш не такий вже й кепський вигляд, – прошепотіла Шері, поки інструктор схилився над якимись паперами на столі.

ДУШ

Упродовж 45 секунд у душі автоматично подаються два струмені. Намилуйтеся в перерві між подачею струменів.

Ви маєте право приймати душ не частіше, аніж раз на три дні.

Плата за понаднормове користування душем буде стягуватися з Вашого кредитного балансу за тарифом: \$5 за 45 с.

– Що, похмілля дошкуляє?

– Ні. Але воно десь поряд. Я чула, як ти повертався минулої ночі. Відверто кажучи, це було чутно на весь тунель, – багатозначно додала Шері.

Мене пересмикнуло. Я досі чітко відчував запах, але всередині. Ніхто від мене не відвертався, навіть Шері.

Інструктор підвівся й ненадовго затримав погляд на нас.

– Отже, – промовив він, знову зазирнув у папери і похитав головою.

– Я не буду перевіряти відвідування, – сказав інструктор. – Я читаю курс керування космічним кораблем гічі.

Я помітив зв'язку браслетів на його руці; я не зміг порахувати, але їх було близько шести. Я ненадовго задумався про людей, які не раз літали, проте так і не збагатилися.

– Це лише один із тих трьох курсів, які будуть викладатися. Потім буде виживання в незвичному середовищі та методика розпізнавання цінностей. Але я вас навчатиму, як керувати кораблем. А почнемо ми з практики. Прошу за мною.

Ми встали і попленталися за ним, спустившись тунелем до спускної шахти з тросом. Ми пройшли вартових (можливо, тих самих, які мене вчора проганяли). Цього разу вони лише кивнули інструкторові, проводжаючи нас поглядами. Наша подорож закінчилася у довгому широкому проході з низькою стелею, в якому з підлоги стирчало близько дюжини обтесаних і заляпаних металевих циліндрів. Вони нагадували обвуглені пеньки, але за мить я усвідомив, що то було, і ковтнув слину.

– Це ті самі кораблі, – я прошепотів до Шері голосніше, ніж хотів. Кілька чоловік подивилися на мене з цікавістю, серед них – та дівчина з густими темними бровами, з якою я танцював учора. Вона кивнула і усміхнулася мені. Я помітив браслети у неї на руці та здивувався її присутності. Також мені стало цікаво, якими були її успіхи за ігровим столом.

Ми оточили інструктора. Він почав:

– Як хтось тільки-но правильно зазначив, це космічні кораблі гічі, точніше посадковий модуль. Він доставить вас на планету, якщо вам пощастить на неї натрапити. Ці сміттєві баки здаються маленькими, але вміщають п'ятеро душ.

Звичайно, це не дуже зручно, але можливо. Взагалі хтось завжди має залишитися у головному кораблі, тому в посадковий модуль можна брати чотирьох чоловік.

Інструктор провів нас повз найближчий модуль, і ми всі змогли помацати й пошкрябати його. Потім він почав розповідь:

– Коли Брану тільки було відкрито, в її доках стояло дев'ятсот двадцять чотири кораблі. З них наразі двісті у неробочому стані. Ми не знаємо чому, вони просто не працюють. Триста чотири кораблі вже здійснили по одному вильоту і більше, з них тридцять три перебувають тут. Їх можна використовувати для рейсів. Усі інші ми ще не випробовували.

Підтягнувшись, він уместився на одному з коротеньких циліндрів і продовжив:

– Ви маєте вирішити, братимете один із перевірених тридцяти трьох кораблів чи виберете той, на якому ще ніхто не літав. Я маю на увазі людей. У такому випадку ви просто платите гроші й робите свій вибір. Це як гра. Багато першопрохідців не повернулися, тому, без сумніву, певний ризик існує. Очевидно, чи не так? Зрештою, їх віддавали на техобслуговування ще чортзна-коли, напевне, коли гічі залишили їх тут. З іншого боку, під час польоту на перевіреному кораблі ризик теж є. Вічного двигуна ще не винайшли. На нашу думку, деякі кораблі повернулися через брак палива. Проблема в тому, що ми не знаємо, що то за паливо і як визначити його рівень.

Інструктор поплескав пеньок.

– Ми дійшли висновку, що цей та інші посадкові модулі, які ви бачите тут, були розроблені для екіпажу із п'яти гічі. Проте в них літає по троє людей. Напевне, гічі були більш терплячі одне до одного в обмеженому просторі, аніж люди. Є кораблі різних розмірів, але статистика по кораблях, що не повернулися, за останні кілька орбіт здається загрозливою. Можливо, це просто якась чорна смуга, але... У будь-якому випадку я за те, щоб відряджати по три члени екіпажу в посадкових модулях. Ви ж чиніть на свій розсуд. Другий елемент вибору – це члени вашого екіпажу. Будьте пильними, добирайте собі компаньйонів... Що там?

Шері махала рукою, намагаючись привернути увагу інструктора.

- Ви сказали «здається загрозовою». Наскільки загрозовою? – запитала Шері.

Інструктор терпляче відповів:

- За останню фінансову орбіту повернулися лише три з десяти екіпажів по п'ять осіб. Це найбільші кораблі. У деяких випадках ми виявляли трупи членів екіпажу. І таке буває.

- Еге, – сказала Шері. – Дуже погано.

- Ні, це ще нічого порівняно з кораблями, розрахованими на одну людину. Дві орбіти тому ми відправляли їх упродовж усієї орбіти. З усіх кораблів повернулося лише два. Оце дійсно зле.

- Чому ж так? – запитав батько сім'ї «тунельних щурів» Форенд. Інструктор на кілька секунд затримав на ньому погляд.

- Якщо колись дізнаєтеся, то скажете, – відповів він. – Так... Обираючи екіпаж, візьміть когось, хто вже літав. Іноді це виходить, але не завжди. Проспектори, які вже розбагатіли, зазвичай зав'язують. А ті, хто ще ні, не захочуть лишати свій екіпаж. Тому вам, новачкам, доведеться літати з іншими незайманцями. Гмммм.

Він уважно роздивився навколо.

- Ну що ж, промацаймо ґрунт. Розбийтеся на групи по три – не переживайте за якісний склад, це ще не добір екіпажу – і лізьте у відкриті модулі. Нічого не чіпайте! Вони вимкнені, але іноді вмикаються самостійно. Просто сидіть у кабіні пілота і чекайте на інструктора.

Уперше чую, що тут є інші інструктори. Я озирнувся, намагаючись визначити, хто викладачі, а хто новачки. Інструктор сказав:

- Є питання?

Знову Шері.

– Так. Як вас звати?

– Невже я знову не сказав? Я Джиммі Чоу, приємно познайомитися. Гайда.

Зараз я знаю більше, аніж мій інструктор, зосібна й те, що сталося з ним через пів-орбіти. Бідолашний Джиммі Чоу полетів переді мною, а повернувся мертвий, поки я літав удруге. Він загинув через спалах. Кажуть, що його очі википіли самі собою. Але тоді він знав усе, що здавалося мені чудернацьким.

Ми залізли в кумедний овальний люк між двигунами і опинилися в посадковому модулі, а потім драбиною з кілочків рушили вниз до головного корабля.

Ми оглянули кабінку. Наша група нагадувала трьох Алі-Бабів у печері зі скарбами. Згори щось пошкрябалось – і ми побачили обличчя з густими бровами й гарними очима. Це була та дівчина, з якою я вчора танцював.

– Дуже весело? – запитала вона. Ми намагалися не чіпати нічого, що рухається, тому сумніваюся, що мали невимушений вигляд.

– Не хвилюйтеся, просто роззирніться. Тут багато чого можна побачити. Он та вертикальна лінія штурвалів з маленькими руків'ями, що стирчать, – це селектор пункту призначення. У жодному разі не чіпайте її зараз і взагалі ніколи. А ота золотава спіралька біля вас, білявочко? Як гадаєте, навіщо вона?

Білявочка була однією з доньок Форенда. Вона відсмикнула руку від спіралі й заперечно хитнула головою. Я теж. Шері вирішила ризикнути:

– Можливо, це вішак для капелюхів?

Інструкторка багатозначно скосила погляд на ту штуківину.

– Гмммм. Ні, я так не думаю. Сподіваюся, ви знайдете відповідь. Ніхто з нас не знає. Іноді вона нагрівається під час польоту: ніхто не відає чому. Туалет там. У вас буде багато мороки з ним, але він працює, головне тільки навчитися. Тут – або де схочете – ви можете підвісити гамак і спати. У тому кутку і в тій ніші – мертвий простір. Якщо вам потрібно трішки побути на самоті, ви можете відгородитися там. Дешиця особистого простору.

– Чому ніхто з вас не називає свого імені? – запитала Шері.

Інструкторка вишкірилася:

– Мене звати Гелла-Клара Мойнлін. Що ще вам кортить про мене знати? Я двічі літала, але нічого не знайшла. Тому зараз намагаюся згаяти час в очікуванні наступної мандрівки, працюючи помічником інструктора.

– А як дізнатися, коли наступний політ? – запитала Форенд-молодша.

– Розумниця. Гарне питання. Одне з таких, на які я чекаю, оскільки вони показують, що ви мислите. Я сама не знаю. Дивіться. Як вам вже відомо, цей корабель розрахований на трьох осіб. Він уже побував у шістьох рейсах, але я впевнена, що в ньому вистачить палива ще на кілька. Тому я краще летіла б на ньому, аніж на одномісному кораблі. Вони для ризикованих гравців.

– Пан Чоу говорив про це, – сказала Форенд-молодша, – але тато стверджує, що він ознайомився з усіма відомостями, починаючи з 1-ї орбіти, і виявилось, що одномісні кораблі не такі вже й погані.

ФУНКЦІЇ КОРПОРАЦІЇ

Метою Корпорації є експлуатація космічних літальних апаратів, які залишили нам гічі, а також продаж, розробка та інше використання артефактів, товарів, сировини й інших цінностей, які були знайдені за допомогою вищевказаних кораблів.

Корпорація заохочує комерційну розробку технологій гічі і для цього надає право на їх оренду на умовах виплати частини доходу.

Доходи від розробки таких технологій використовуються: на виплату відповідних часток вкладникам (зокрема й Вам), які зробили великий внесок у відкриття нових цінностей; на покриття витрат на утримання Брами та, окрім цього, на сплату подушного податку; на щорічну виплату коштів, необхідних для утримання крейсерів, які Ви бачили на найближчій орбіті, головним партнерам;

на створення та ведення недоторканного запасу; на користування балансом доходу Корпорації з метою фінансувати наукові дослідження самих цінностей.

На кінець фінансового року, який настав 30 лютого, загальний дохід Корпорації перевищив 3,7 ? 10

доларів США.

- Твій тато може скористатися моїм кораблем, - відповіла Гелла-Клара. - Це не просто статистика. Одномісні кораблі - це нудно. До того ж, одна людина не може впоратися з усім, якщо фортуна їй не осміхнеться. Потрібні товариші. Хтось має лишатися на орбіті. Зазвичай ми залишаємо одну людину на кораблі - так безпечніше. У крайньому випадку, якщо щось піде не так, хтось прийде на допомогу. А двоє інших спускаються в модулі, щоб оглянути місцевість. Зрозуміло, усі знахідки діляться на трьох. Якщо вам пощастить знайти щось велике, вистачить на усіх. А якщо нічого не знайшли, то одна третина - це те саме, що все.

- Тоді, можливо, краще літати у п'ятимісному кораблі? - запитав я.

Клара глянула на мене і підморгнула; не думав, що вона пам'ятає вчорашні танці.

- Хтозна, хтозна. П'ятимісні кораблі мають практично необмежений спектр пунктів призначення.

- Китайська грамота, - пробурмотіла Шері.

- П'ятимісні кораблі мають набагато більше потенційних пунктів призначення, аніж тримісні чи одномісні кораблі. Напевно, це через те, що в деяких таких пунктах призначення небезпечно. Саме п'ятимісний корабель колись повернувся у найгіршому стані. Він був увесь подряпаний, обгорілий і погнутий; ніхто не знає, де він був і як узагалі долетів назад. Кажуть, що він побував у фотосфері якоїсь зірки. Члени екіпажу не змогли нам розповісти, оскільки вже загинули.

– Звичайно, – додала Клара замислено, – броньований тримісний корабель має такий самий прийом пунктів призначення, як і п'ятимісний, але будь-який політ – це ризик. Давайте, до справи. Ви, – інструктор вказала на Шері, – сідайте там.

Я і Форенд зігнулися біля плутанини з обладнання, серед якого були прилади, створені як людьми, так і гічі. Місця було мало. Якщо прибрати все начиння із тримісного корабля, то вийде приміщення обширом приблизно чотири на три і на три метри, але у такому разі він би не полетів.

Шері вовтузилася в кріслі, намагаючись зручніше вмотитися біля лінії штурвалів з рукоятками, які стирчали навсібіч.

– Що за сідниці були в гічі? – покаржилася вона.

Клара відповіла:

– Ще одне гарне запитання без відповіді. Якщо дізнаєтеся, розкажете всім. Корпорація оснастила сидіння цими пасками. Вони не належать до оригінального обладнання. Гарзд. Перед вами селектор пункту призначення. Покладіть руку на будь-який штурвал. Але інші не чіпайте. Тепер перемкніть його.

Клара нетерпляче спостерігала за тим, як Шері торкнулася нижнього штурвала, схопила його, накрила долонями, сперлася на V-подібні підлокітники крісла і штовхнула його. Нарешті їй це вдалося і лампочки вздовж штурвалів почали блимати.

– Ого! – вигукнула Шері, – а вони були досить сильними!

Ми по черзі перемикали цей штурвал (того дня Клара не дозволяла нам чіпати інші). Коли настала моя черга, я був здивований: щоб зрушити його, мені довелося напружити усі м'язи. Здавалося, штурвал був не заіржавілий, а так задумано. Якщо врахувати, в яку халепу можна вскочити, випадково перемикнувши якийсь штурвал у процесі польоту, то, скоріше за все, так воно й було.

Звичайно, тепер я знаю значно більше, ніж Клара в той момент. Не кажу, що я дуже розумний, але багато хто ламав голову, щоб зрозуміти, яким чином працює

механізм вибору пункту призначення на покажчику курсу. Це вертикальний ряд генераторів цифр. Лампочки, які засвічуються, відповідають цифрам; це важко визначити, оскільки лампочки не схожі на цифри. Вони не належать ні до позиційної, ані до десяткової системи. Схоже, числова система гічі була побудована на сумах простих чисел та показників ступенів, але це темний ліс для мене. Це треба лише пілотам-інспекторам і спеціалістам із програмування курсу, які працюють на Корпорацію. Проте й вони це роблять не безпосередньо, а за допомогою інформаційно-обчислювального конвертера. Перші п'ять цифр виражають положення пункту призначення, якщо зчитувати знизу вгору. Як твердить Мечніков, початковим порядком було не знизу вгору, а спереду назад. Це дає нам певну інформацію про гічі. Вони орієнтувалися на три виміри, як первісні люди, а не на два виміри, як ми. Невже хтось вважає, що трьох цифр буде досить, щоб описати будь-яке положення у Всесвіті? Тобто за допомогою тривимірного представлення Галактики можна виразити будь-яку її точку за допомогою числа для кожного з трьох вимірів? Гічі мали п'ять чисел. Чи не означає це, що в гічі було п'ять вимірів? Мечніков переконує, що ні...

Утім, після підтвердження перших п'яти цифр інші сім можна вибрати довільно, і корабель вирушить у політ після того, як ви натиснете кнопку запуску.

КОРАБЛІ БРАМИ

Кораблі, якими Ви можете скористатись у Брамі, здатні здійснювати міжзоряні польоти на швидкості, що перевищує швидкість світла. Рушійна сила ще недостатньо досліджена (див. посібник пілота). Також вони оснащені цілком традиційним ракетним двигуном на рідкому водні для управління положенням і для польоту посадкового модуля, який є в кожному космічному кораблі.

Кораблі поділяються на три основні категорії: класи 1, 3 і 5 згідно з кількістю людей, яку вони можуть узяти на борт. Певні кораблі мають важку конструкцію і класифікуються як «броньовані». Більшість із них є п'ятимісними.

Кожен корабель запрограмовано на автоматичну навігацію на ряд пунктів призначення. Повернення відбувається автоматично і, як свідчить практика, є досить надійним. На курсах із керування кораблем Ви навчитеся виконувати різноманітні задачі з безпечного управління; див. правила безпеки в посібнику

пілота.

Зазвичай пілоти – точніше, спеціалісти з програмування курсу, які одержують за свою працю зарплатню від Корпорації, – вибирають чотири випадкові цифри. Потім необхідно прокрутити п'яту цифру, поки не загориться застережна рожева лампочка. Вона може світитися тьмяним або, навпаки, яскравим світлом. Якщо ви зупинитесь і натиснете на пласку овальну ділянку під кнопкою запуску, інші цифри почнуть рухатись у діапазоні кількох міліметрів, а рожева лампочка стане яскравішою. Коли цифри зупиняться, лампочка загориться різким яскравим світлом. Мечніков твердить, що це автоматичний пристрій для точних налаштувань. Машина може допускати людську помилку, – тобто помилку гічі – під час дійсного налаштування пункту призначення, тому останні навігаційні уточнення відбуваються в автоматичному режимі. Можливо, він має рацію.

(Звичайно, вивчення цих кроків забирає чимало часу та коштує силу-силенну грошей. А також – багатьох життів. Небезпечно бути проспектором. Але для перших з них політ вважався за самогубство).

Іноді в ході перебирання п'ятої цифри нічого не засвічується. У такому разі можна лише вилятися, скинути інші чотири та почати знову. Перебір триває кілька секунд, але часто пілоти-інспектори витрачають кілька днів, проводячи нові налаштування, щоб досягти належного кольору.

Звичайно, до мого польоту пілоти-інспектори та спеціалісти з програмування курсу змінили сотні налаштувань з потрібним кольором, однак їх ще не було застосовано, а також змінили налаштування польотів, з яких пілоти не поверталися.

Але тоді я цього не знав. Усе для мене було новим у тому видозміненому кріслі гічі. Не знаю, як це пояснити. Це треба відчути.

Мільйони років тому в цьому кріслі сидів пілот гічі. Переді мною був селектор пункту призначення. Цей корабель міг полетіти куди завгодно, уявляєте? Якщо вибрати правильний пункт призначення, то можна опинитися біля Сиріуса, Проціона або навіть біля Магелланової хмари!

Кларі набридло висіти над нами. Вона залізла в корабель і всілася позаду мене.

– Твоя черга, Броудгеде, – сказала вона, поклавши руку мені на плечі. Я відчув її груди біля спини.

Я не хотів прокручувати штурвал і запитав:

– Хіба не можна якось визначити, де ти опинишся?

Оголошення

ЯК дізнатися, чи Ви не є прибічником унітарної влади? Створення Братства Брами. Тел.: 87-539.

ШУКАЄМО БІЛІТІС для Сапфо та Лесбії. Будемо літати разом, а коли розбагатіємо, створимо щасливу сім'ю у Північній Ірландії. Лише для тих, хто прагне постійного троїстого шлюбу. Тел.: 87-033 або 87-034.

ЗБЕРЕЖІТЬ СВОЇ результати. Захистіть прибутки від привласнення Корпорацією під час Вашої відсутності. В оплату входить розпорядження про продаж на випадок, якщо Ви не повернетесь з подорожі. Тел.: 88-125.

– Можна, – відповіла Клара – якщо ви кваліфікований пілот гічі.

– Можливо, колір означає відстань?

– Цього ніхто не знає, хоча всі намагалися це встановити. У нас є ціла команда, котра програмує звіти щодо кораблів, які повернулися, згідно з налаштуваннями, з якими вони вирушили в дорогу. Та поки що глухо. Нумо ж, Броудгеде. Добре затисніть рукоятку першого штурвала, який інші вже рухали. Перемкніть його. Це важче, аніж здається.

Клара мала рацію. А я боявся, що занадто сильно натисну на нього. Вона схилилася наді мною і поклала свою руку на мою. Я зрозумів, що той приємний запах мускусної олійки, який я відчував, належав їй. То був не лише мускус: її феромони чудово підходили моїм хеморецепторам. Цей запах був приємною

заміною смороду, який стояв у Брамі.

Проте, водночас, жодні лампочки не загорялись, хоча я смикав руків'я впродовж п'яти хвилин. Потім Клара вигнала мене, і на мое місце сіла Шері, щоб зробити ще одну спробу.

Коли я повернувся до своєї кімнати, виявилось, що хтось у ній прибрав. Я був приємно здивований і задумався, хто б це міг бути. Втім, я був надто стомлений для тривалих розважань. Низька гравітація дуже виснажує, доки до неї не звикнеш; доводиться зайвий раз напружувати м'язи, аж поки заново не пристосуєшся до цілої системи умов.

Я підвісив свій гамак і вже почав засинати, коли почув, що хтось шкрябається у ґратки моїх дверей і потім почув голос Шері:

- Робе!

- Що?

- Ти спиш?

Зрозуміло, ні. Але я збагнув, що вона мала на увазі.

- Ні. Лежу і думаю.

- І я... Робе!

- Так?

- Хочеш, щоб я залізла до тебе в гамак?

Я зробив спробу відігнати сон, аби зрозуміти питання.

- Я дуже хочу, - додала вона.

- Добре. Тобто я теж хочу.

Вона прослизнула до кімнати й залізла в гамак, який при цьому легенько гойднувся. Вона була вдягнена у плетену футболку та трусики. Я відчував її тепле і м'яке тіло, коли ми скрутились у клубочок на гамаку.

- Не конче займатися сексом, солоденький, - сказала вона. - Мені й так добре.

- Побачимо, як складеться. Ти чогось боїшся?

Її подих був найсолодшим з того, що вона мала; я відчував його у себе на щоці.

- Більше, ніж я собі це уявляла.

- Чому?

- Робе, - Шері влаштувалася зручніше й повернула шию, щоб бачити мене через плече. - ти іноді мелеш дурниці.

- Вибач.

- Так. Дивись: ми збираємося летіти на кораблі, а куди - не знаємо. Ми будемо летіти швидше від світла, а чому - ніхто не відає. Ми не знаємо, скільки триватиме подорож, тому куди ми летимо - вже неважливо. Тому можемо летіти усе життя і померти, не діставшись пункту призначення, навіть якщо ми не зустрінемо щось таке, що вб'є нас за кілька секунд. Правильно ж? Правильно. А ти ще питаєш, чи мені не страшно.

- Просто хочу підтримати розмову. - Я зібгався калачиком уздовж її спини і легенько взяв Шері за приємні груди.

- Не тільки. Ми нічого не відаємо про людей, які побудували усе це. Хто знає, можливо, це просто практична штука з їхнього боку? Може, таким чином вони заманюють свіже м'ясо на свої небеса гічі?

- Згоден, - підтвердив я. - Повернися.

– А корабель, який вони показували зранку, не такий, як я думала, – сказала Шері, повертаючись і обіймаючи мене за шию.

Раптом ми почули різкий свист незрозуміло звідки.

– Що це?

– Не знаю.

Ми знову почули цей свист. Він лунав десь із тунелю, а також у моїй кімнаті, але голосніше.

– А, це п'езофон.

Дзвонив мій та інші п'езофони поряд. Свист стих і ми почули голос:

– Це Джим Чоу. Усі новачки, які хочуть подивитися на корабель, що повернувся з невдалого вильоту, підійдіть до доку № 4. Його якраз туди доставили.

Я також чув якесь бурмотіння з кімнати Форендів і відчував, як б'ється серце Шері.

– Нам краще піти, – сказав я.

– Я знаю. Але не дуже хочу.

Корабель прибув до Брами. Один із крейсерів на орбіті виявив судно й наблизився до нього. Тягач доправив корабель до доків Корпорації, де зазвичай розміщали лише ракети з планет. Там розташовувалася камера, яка могла витримати навіть п'ятимісний корабель, а це був тримісний, радше те, що від нього залишилося.

– Господи... – прошепотіла Шері. – Робе, як ти гадаєш, що з ними трапилося?

– З екіпажем? Вони померли.

У цьому не було жодних сумнівів. Корабель був повністю розбитий. Каркаса для посадкового модуля не було, лишився тільки головний апарат – грибоподібна капсула, погнута й розколота від жару. Від жару! І це метал гічі, що витримував навіть електричну дугу!

Однак найгіршого ми ще не бачили.

Ми ніколи не бачили найгіршого, тільки чули. Один член екіпажу все ще залишався в кораблі, точніше був розмазаний по всій поверхні та спікся зі стінками корабля. Чому так сталося? Без сумніву, це через жар і прискорення. Можливо, він опинився у верхніх шарах атмосфери Сонця або у щільній орбіті нейтронної зірки. Тільки перепад гравітації міг таким чином розірвати корабель з екіпажем. Але ми вже ніколи цього не дізнаємося.

Інших двох членів екіпажу не було. Не те, щоб це було легко з'ясувати, але перепис органів виявив дрібні шматки щелепи, тазу і хребта. Можливо, інші двоє залишились у посадковому модулі?

– Мерщій, новачки!

Шері схопила мене за руку і відтягнула. Повз нас пройшли п'ять членів екіпажів, курсуючих довкола крейсерів, кожен у своїй формі: американець і бразилець – у блакитних тонах, росіянин – у бежевій, венеріанець у робочому білому одязі, а китаець – у чорно-коричневому однострої. Серед них були дві жінки (американка і венеріанка); у всіх обличчя мали однаковий вираз – дисципліни та огиди.

– Ходімо, – Шері потягнула мене. Ми не хотіли дивитись на те, як члени екіпажів крейсерів будуть копирсатися в рештках. Увесь клас, Джиммі Чоу, Клара й інші інструктори почали розходитися по своїх кімнатах, але не так швидко. Крізь порти шлюзу ми спостерігали цю картину. Коли патруль із крейсерів відчинив корабель, ми почули легкий запах. Не знаю, як описати це: схоже на зварені поміи, які дають свиням. Навіть для звичного запаху Брами то було занадто.

Клара пішла на свій поверх. Він розташовувався досить низько, у фешенебельному районі біля рівня «Просто». Коли я побажав їй на добраніч, вона підвела голову. Я вперше побачив, як вона плаче.

Я і Шері побажали на добраніч Форендам біля їхніх дверей. Я повернувся до неї, але вона випередила мене:

– Гадаю, слід заснути, – сказала Шері. – Вибач, Робе, але я щось нічого не хочу.

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ ДЛЯ КОРАБЛІВ БРАМИ

Механізм міжзоряних польотів закладено в ящику у формі ромба, який розташовано під центральним кілем три- та п'ятимісних кораблів і в санвузлі одномісних кораблів.

Нікому не вдалось успішно відкрити ці контейнери. Кожна спроба супроводжувалася вибухом із силою майже в 1 кілотонну. Зараз учені працюють над масштабним дослідницьким проектом з метою відчинити контейнер, не пошкодивши його. Якщо Ви, владнику, маєте якусь інформацію чи пропозиції стосовно цього, одразу ж зверніться до службовців Корпорації.

Однак, за жодних обставин не відкривайте ящик самостійно! Будь-яке втручання або паркування в док кораблів, на яких здійснювалися спроби такого втручання, суворо заборонено. Порушення цього правила передбачає втрату всіх прав та негайну депортацію з Брами.

Обладнання, що використовується для управління курсом, також є потенційно небезпечним. За жодних обставин не змінюйте налаштування після того, як ви розпочали політ. Жоден корабель, на якому це було зроблено, не повернувся.

Розділ 9

Не знаю, чому я постійно повертаюся до Зігфріда фон Психіатра. Сеанси проводяться ввечері в середу. Зігфрід не любить, коли я випиваю чи приймаю щось перед сеансом, тому через нього цілісний день пропадає. Я марную дуже багато грошей. Ви навіть не уявляєте, скільки я витрачаю грошей на своє

існування.

Мої апартаменти на Вашингтон-сквер обходяться мені вісімнадцять тисяч доларів на місяць, а податок на проживання під Великою Бульбашкою становить ще три тисячі (жити у Брамі було дешевше). Мені приходять дуже великі рахунки за хутро, вино, жіночу білизну, коштовності, квіти. Зігфрід вважає, що я намагаюся купити кохання. Згоден. І що тут такого? Я можу собі це дозволити. Це якщо не брати до уваги вартість Повної Медицини.

Втім, сеанси із Зігфрідом безкоштовні. Повна Медицина включає будь-яку психотерапію; приблизно за цю-таки ціну я міг би взяти участь у груповому сексі або зробити масаж внутрішніх органів. Я іноді кепкую із Зігфріда через це.

– Навіть зваживши на те, що ти просто відро з іржавими гайками, – говорю я, – з тебе обмаль користі. Однак ціна мене влаштовує.

– Коли запитуєш про те, скільки я коштую, ти відчуваєш себе більш цінним? – контратакує робот.

– Я б не сказав.

– Тож чому ти постійно нагадуєш мені про те, що я машина? Або що я нічого не вартий? Чи про те, що я не можу вийти за рамки своєї програми?

– Бо ти просто бісиш мене, Зігфріде.

Я знаю, що він цього не зрозуміє, тому пояснюю:

– Ти зіпсував мій ранок. Моя подруга Соня Лаврова ночувала в мене. Вона гаряча штучка.

Я трішки розповідаю Зігфріду про Соню, описуючи, як вона йде від мене в обтяжних брюках, як її довге золотисте волосся з темними пасмами звисає до пояса.

– Звучить непогано, – коментує Зігфрід.

- Можу побитися про це навзаклад. Ставка – твої гайки. Єдина проблема – вона дуже довго прокидається. Поки вона знову розігрілася, мені довелося залишити свій літній котедж біля Моря Таппан і їхати сюди.

- Ти кохаеш її, Робе?

Я її не кохаю, але хочу, щоб Зігфрід думав, що кохаю. Тому відповідаю:

- Ні.

- Думаю, це чесна відповідь, Робе – схвально говорить робот і додає, вже незадоволеним тоном. – Саме тому ти на мене злишся?

- Не знаю. Напевне, просто кепський настрій.

- Як гадаєш, чому?

Зігфрід терпляче чекає, тому за кілька секунд я відповідаю:

- Нууу, вчора я продувся в рулетку.

- Більше, ніж можеш собі дозволити?

- Чорт забирай, ні.

Та однаково це дратує. Є й інші причини. Незабаром похолодає. Мій котедж біля Моря Таппан розташований поза Бульбашкою, тому там не посидиш із Сонею за пізнім сніданком на терасі. Але я не хочу ділитися цим із Зігфрідом, бо він скаже щось суто раціональне на кшталт: «Чому тоді не обідати всередині?», до того ж, доведеться розповідати йому, як я у дитинстві мріяв про те, що в мене буде котедж біля Моря Таппан, де я насолоджуватимуся пізнім сніданком на терасі й милуватимуся краєвидом. Гудзонська загата була побудована, коли мені виповнилося дванадцять. Тоді я часто мріяв про те, що колись стану успішним і житиму як багатій. Байдуже, він вже чув це.

Зігфрід кашляє.

– Дякую, Робе, – каже він, нагадуючи мені, що час вичерпано. – Ми побачимося наступного тижня?

– Ну як завжди – відповідаю я, осміхаючись. – Як швидко летить час. Узагалі я хотів сьогодні піти трохи раніше.

– Невже?

– В мене ще одне побачення із Сонею, – поясню я. – Вона знову ночуватиме в моєму літньому котеджі. Якщо чесно, її терапія мені подобається більше, ніж твоя.

– Це все, що ти цінуєш у взаєминах, Роббі? – запитує робот.

– Тобто секс?

У цьому випадку – ні, але я не хочу розкривати йому всіх подробиць, чому зустрічаюсь із Сонею. Тому відповідаю:

– Вона відрізняється від моїх інших дівчат, Зігфріде. По-перше, вона така сама привілейована, як і я. У неї до біса гарна робота. Разюча жінка.

Насправді це не так. Точніше, мені наплювати. У Соні є одна найбільш приголомшлива риса: найкращий зад, який Господь коли-небудь міг сотворити. А її в біса гарна робота полягає у здійсненні інформаційного менеджменту. Вона навчалася в Академогірському університеті й була науковим співробітником Інституту штучного інтелекту ім. Макса Планка. Зараз Соня навчає магістрів у Нью-Йоркському університеті на факультеті штучного інтелекту. Вона знає про Зігфріда більше, ніж він сам про себе, і це відкриває мені цікаві можливості.

Розділ 10

Десь на п'ятий день перебування у Брамі я рано прокинувся й вирішив трішки розвіятись. Я поснідав у ресторані «Гічі-таун Армс» ув оточенні туристів, гравців із червоними очима, які прийшли з казино напроти валу, і космонавтів із

крейсерів у відпустці. Сніданок і його ціна були розкішними. Він коштував стільки через візит туристів. Усі зиркали на мене. Я знав, що вони обговорюють мене, зокрема чоловік африканського походження (літнього віку, але з обличчям без єдиної зморшки), десь із Дагомеї чи Гани, та його надзвичайно молода і розкішна дружина, яка мала безліч прикрас. Гадаю, вони вважали мене за відважного героя. Щоправда, в мене не було жодного браслета, але дехто з ветеранів їх теж не носив.

Я був на сьомому небі від щастя і навіть думав, чи не замовити мені справжню яечню з беконом. Але моєї ейфорії на це виявилось не досить, тому я вдовольнився помаранчевим соком (на диво, він був справжнім), булочкою і кількома філіжанками чорної данської кави. Бракувало хіба що гарненької дівчини на підлокітнику крісла. У залі сиділи дві вродливі жіночки, які, скоріш за все, були членами екіпажу китайського крейсера. Судячи з їхнього погляду, вони були не проти поспілкуватись у радіочаті, але я вирішив залишити їх на потім, оплатив рахунок (який прикро мене вразив) і пішов на заняття.

Оголошення

СТРАВИ ДЛЯ ГУРМАНІВ на замовлення. Сичуань, Каліфорнія, Гуанчжоу.
Делікатесні закуски для вечірок. Звертатися до сім'ї Вонгів, тел.: 83-242.

До уваги усіх ветеранів-володарів деяких браслетів – зробіть КАР'ЄРУ ЛЕКТОРІВ ПО П'ЄЗОВІЗОРУ! Реєструйтеся для участі в курсах з ораторського мистецтва, створення голограм, зв'язків із громадськістю. Випускники з підтвердженими сертифікатами заробляють 3000 доларів на тиждень. Тел.: 86-521.

ЛАСКАВО ПРОСИМО до Брами! Налагоджуйте зв'язки за допомогою нашого унікального сервісу. 200 імен, уподобань в анкеті. Знайомства за 50 доларів. Тел.: 88-963.

Я зустрів Форендів. Чоловік, якого, здається, звали Сесс, схопив шахтовий трос і почекав мене, щоб гречно побажати мені доброго ранку.

– Щось ми не бачили вас за сніданком, – зазначила його дружина.

Я розповів їм, де був. І помітив задріть на обличчі у Лоїс, молодшої доньки. Мати теж спостерегла цей вираз і погладила її.

– Серденько, не переймайся. Ми неодмінно там пообідаємо перед поверненням на Венеру. – І додала, звернувшись до мене:

– Зараз доводиться рахувати кожен копійку. Але коли нам пощастить, маємо дуже великі плани на наші прибутки.

– Як і всі ми, – погодився я. Проте щось дивне крутилося в моїх думках. – Ви дійсно бажаєте повернутися на Венеру?

– Авжеж, – підтвердила вся родина тунельних щурів. Здавалося, їх здивувало моє питання. Їхня реакція, своєю чергою, здивувала мене: я не розумів, як можна сумувати за розтопленими смердючими нетрями. Скорше за все, Сесс Форенд прочитав мої думки. Члени їхньої сім'ї були неговіркими, але спостережливими. Він осміхнувся і пояснив:

– Хай як крути, а це наш дім. Брама теж, у певному сенсі.

Дивовижно!

– Насправді ми родичі Сильвестра Маклена, відкривача Брами. Чули про нього?

– Звісно, чув.

– Він наш далекий кузен. Знаєте, як було діло?

Я зібрався був його переконати, що знаю... Проте, без сумніву, Форенди пишалися своїм кузенком (у цьому немає нічого поганого), тому мені довелося вислухати трішки змінену версію сімейної легенди:

– Сильвестр досліджував один із тунелів на Південному полюсі й надібав корабель. Він якимось дивом витяг його на поверхню. Як ви вже зрозуміли, Сильвестр заліз усередину, натиснув на кнопку запуску і полетів до запрограмованого пункту призначення – тобто сюди.

– Хіба Корпорація не виплачує вам відсотки за оренду Брами? – запитав я. – Якщо вони готові платити за відкриття, то Бразу можна вважати найціннішим відкриттям?

– Нам – точно ні, – невесело відповіла Луїза Форенд; либонь, гроші були дошкульною темою для родини. – Звичайно, Сильвестр не ставив за мету знайти Бразу. Інструктори розповідають, що кораблі оснащено функцією автоматичного повернення. Хоч куди ви полетіли, треба лише натиснути кнопку запуску – і ви повернетеся сюди. Та Сильвестрові це не допомогло, тому що він і так був тут. Він завершив навколосвітню подорож, яка тривала бозна-скільки.

– Сильвестр був кмітливим і розумним. Таким має бути справжній дослідник, – Сесс перехопив ініціативу. – Тому він не запанікував. Окрім того, перше ніж до Брами прибули дослідники, у Сильвестра закінчилися всі ресурси для підтримки життя. Він міг прожити трохи довше. Він міг використовувати рідкий кисень і водень у посадкових модулях, щоб дістати повітря й воду. Не розумію, чому він цього не зробив.

ПРИСТУПНІ РЕЙСИ

30-107. П'ЯТИМІСНИЙ КОРАБЕЛЬ. Три місця, для кандидатів, що розмовляють англійською. Звертатися до Террі Якамори (тел.: 83-675) або Джея Пардука (тел.: 83-004).

30-108. ТРИМІСНИЙ КОРАБЕЛЬ. Броня. Одне місце, для кандидатів, що розмовляють англійською або французькою. ПРЕМІАЛЬНИЙ РЕЙС. Делореан Сагрю (П'езофон: 88-108).

30-109. ОДНОМІСНИЙ КОРАБЕЛЬ. Дослідницький рейс. Високий рівень безпеки. Звертатися до командира польоту.

30-110. ОДНОМІСНИЙ КОРАБЕЛЬ. Броня. ПРЕМІАЛЬНИЙ РЕЙС. Звертатися до командира польоту.

30-111. ТРИМІСНИЙ КОРАБЕЛЬ. Відкритий запис. Звертатися до командира рейсу.

30-112. ТРИМІСНИЙ КОРАБЕЛЬ. Можлива коротка подорож. Відкритий запис. Мінімум гарантій. Звертатися до командира польоту.

30-113. ОДНОМІСНИЙ КОРАБЕЛЬ. Чотири місця до Брами-2. Перевезення в надійному п'ятимісному кораблі. Звертатися до Тіккі Трамбалл (тел.:87-869).

– Тому що він однаково помер би з голоду, – не здавалася Луїза, захищаючи свого родича.

– Напевно. Втім, коли знайшли його тіло з перерізаним горлом, він тримав свої записи.

Форенди славні люди, але я це все вже чув, до того ж, через них можу запізнитись на заняття.

Звичайно, на цьому етапі курси були не такі захопливі (наприклад, базовий курс розвішування гамаків і поглиблений курс змивання в туалеті). Читач, напевне, здивується: як сталося, що нас не навчали керувати кораблями? А все дуже просто: як твердили Форенди й інші, кораблі мали автоматичне управління. Навіть керування посадковими модулями не викликало труднощів, хоча слід було набити руку, щоб розібратися з управлінням. Щоб керувати посадковим модулем, треба було лиш узгодити тривимірну голограму поточних координат у космосі з пунктом призначення і перетягнути пучок світла в точку пункту призначення. Після цього посадковий модуль скеровувався туди. Він самостійно обчислював власну траєкторію та виправляв похибки. Слід було лише навчитися координувати свої рухи, щоб зловити пучок світла і направити до пункту призначення, але система проста в користуванні.

Між уроками змивання в туалеті й тестами по гамаках ми розмовляли про те, що робитимемо після закінчення курсів. Графік рейсів регулярно оновлювався й відображався на п'езомоніторі в аудиторії, коли хтось його вмикав. Деякі рейси включають імена членів екіпажів. Декотрі з них я впізнав. З-поміж них була Тіккі Трамбалл – дівчина, з якою я танцював і кілька разів сидів поряд у ідальні. Вона була виїзним пілотом і позаяк набирала екіпаж, я мав намір приєднатися до неї. Проте розумні люди сказали мені, що виїзні рейси – це гайнування часу.

Кінець ознакомительного фрагмента.

notes

Примітки

1

Мергель – осадова гірська порода змішаного глинисто-карбонатного складу, представлена переважно вапняком та спресованими стверділими глинами). (Тут і далі прим. ред., якщо не вказано інше.)

2

Здатність поверхні чи космічного тіла відбивати та розсіювати випромінення (світло).

3

Послухай, пане, ти, стули пельку (набір слів різними мовами). (Прим. перекл.)

Купить: https://tn.knigapoisk.com/pol_freder-k/brama

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)